

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки управління і права

Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

Кваліфікаційна робота бакалавра

**На тему: «Товарні ресурси підприємства оптово-роздрібної торгівлі:
формування та удосконалення (на матеріалах ТОВ
«ТАВААГРОІНВЕСТ»»»**

Виконала: здобувач першого рівня
вищої освіти, групи 401-ЕП
Спеціальності 076 «Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність»
Томашевська Т.В.

Керівник: Чичуліна К.В.

Рецензент: Скриль В.В.

Полтава – 2024 р.

Консультанти:

з кафедри економіки, підприємництва та маркетингу
(охорона праці)

___ . ___ . 2024 р. _____ К.В. Чичуліна

Здобувач ___ . ___ . 2024 р. _____ Т.В. Томашевська

Керівник роботи ___ . ___ . 2024 р. _____ К.В. Чичуліна

Нормоконтроль ___ . ___ . 2024 р. _____ К.В. Чичуліна

Допустити до захисту

Завідувачка кафедри ___ . ___ . 2024 р. _____ М.Б. Чижевська

РЕФЕРАТ

Томашевська Т.В. Товарні ресурси підприємства оптово-роздрібної торгівлі: формування та удосконалення (на матеріалах ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ»). Кваліфікаційна робота бакалавра на здобуття першого рівня вищої освіти зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2024.

Робота містить 90 сторінок, 3 таблиці, 28 рисунків, 81 найменувань використаної літератури, 5 додатки.

Об'єктом дослідження роботи є ресурси ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ».

Предметом дослідження є господарська діяльність товариства, його ресурси та належна ефективність їх використання.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є аналіз товарних ресурсів ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» та формування рекомендацій щодо підвищення ефективності їх використання.

У роботі досліджено теоретико-методичні основи ресурсів підприємства, розглянуто теперішній стан, проблеми та перспективи розвитку аграрного сектору України, проведено аналіз основних економіко-фінансових показників підприємства і визначено характерні ознаки розвитку суб'єкта господарювання. Також було здійснено дослідження ресурсів підприємства й визначено шляхи підвищення ефективності їх використання.

Дослідження проведено з використанням загальнонаукових методів пізнання: системного підходу, економічного аналізу, порівняння, узагальнення.

Ключові слова: виробниче підприємство, ресурси підприємства, управління ресурсами, сільське господарство.

ABSTRACT

Tomashevskaya T.V. Commodity resources of a wholesale and retail trade enterprise: formation and improvement (based on the materials of TAVAAGROINVEST LLC). Bachelor's qualification work for obtaining the first level of higher education in the specialty 076 "Entrepreneurship, trade and stock market activities". National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic», 2024.

The work contains 90 pages, 3 tables, 28 figures, 81 titles of the used literature, 5 appendices.

The object of research work is the resources of TAVAAGROINVEST LLC.

The subject of the research is the economic activity of the company, its resources and the proper efficiency of their use.

The purpose of the final qualification work is to analyze the commodity resources of TAVAAGROINVEST LLC and to formulate recommendations for increasing the efficiency of their use.

The paper examines the theoretical and methodological foundations of the company's resources, examines the current state, problems and prospects for the development of the agricultural sector of Ukraine, conducts an analysis of the main economic and financial indicators of the company, and identifies the characteristic features of the development of the business entity. A study of the company's resources was also carried out and ways of increasing the efficiency of their use were determined.

The research was conducted using general scientific methods of cognition: system approach, economic analysis, comparison, generalization.

Keywords: production enterprise, enterprise resources, resource management, agriculture.

ЗМІСТ

Вступ.....	9
Розділ 1. Товарні ресурси підприємства та їх класифікація.....	11
1.1. Економічна сутність та види ресурсів підприємства.....	11
1.2. Система адміністрування товарних ресурсів підприємства.....	21
1.3. Методичні інструменти оцінки ефективності використання товарних ресурсів підприємства.....	24
Розділ 2. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ».....	32
2.1 Проблеми та перспективи розвитку аграрного сектору в Україні.....	32
2.2 Організаційно-правові засади товариства.....	33
2.3 Аналіз економічних та фінансових показників діяльності товариства.....	40
2.4 Організація охорони праці товариства.....	43
Розділ 3. Шляхи підвищення ефективності використання ресурсів ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ».....	45
3.1 Аналіз ефективності використання ресурсів ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ».....	45
3.2 Напрями підвищення ефективності використання ресурсів ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ».....	53
3.3 Розроблення заходів оптимального використання ресурсів ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ».....	63
Висновки та пропозиції.....	74
Глосарій.....	77
Список використаних джерел.....	83

Додаток А. Економічні та фінансові показники діяльності ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» за 2020-2022 роки.....	91
Додаток Б. Фінансова та статистична звітність підприємства за 2020 рік.	109
Додаток В. Фінансова та статистична звітність підприємства за 2021 рік.	124
Додаток Г. Фінансова та статистична звітність підприємства за 2022 рік.	141
Додаток Д. Ілюстративний матеріал.....	158

ВСТУП

В сучасних умовах економіки ресурси підприємства відіграють важливу роль у забезпеченні його стійкого розвитку. Ресурси можуть бути різних видів: фінансові, матеріальні, технічні, людські тощо. Ефективне використання ресурсів дозволяє підприємству знизити витрати, підвищити продуктивність та конкурентоспроможність на ринку.

Товарні ресурси є невід'ємною складовою успішної діяльності будь-якого підприємства. Їх правильне використання дозволяє забезпечити ефективне функціонування підприємства та досягнення стратегічних цілей. У зв'язку з цим, дослідження ресурсів підприємства та ефективності їх використання має велике значення для розвитку економіки та менеджменту.

Метою даної дипломної роботи є дослідження ресурсів підприємства та ефективності їх використання. Для досягнення поставленої мети були визначені наступні завдання:

- проаналізувати поняття "ресурси підприємства" та їх класифікацію;
- дослідити основні аспекти ефективного використання ресурсів підприємства;
- вивчити показники ефективності використання ресурсів підприємства;
- розглянути практичні приклади ефективного використання ресурсів підприємства.

У процесі дослідження були використані методи аналізу та синтезу, систематизації та узагальнення наукових джерел та практичного досвіду на базі ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ».

Основними результатами дослідження є визначення поняття "ресурси підприємства", їх класифікація та аналіз основних аспектів ефективного використання ресурсів. Також були розглянуті показники ефективності

використання ресурсів та наведені практичні приклади їх успішного використання.

У сучасному світі ефективне використання ресурсів є важливим фактором успішної діяльності будь-якого підприємства. Ресурси можуть бути використані для забезпечення виробництва продукту або надання послуги, а також для забезпечення інших аспектів функціонування підприємства, таких як фінансове управління, маркетинг та інше. У даній роботі буде розглянуто, які ресурси є важливими для підприємства та як їх ефективно використовувати для забезпечення успішної діяльності.

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох основних розділів, висновків, глосарію, списку використаної літератури та додатків.

Практична цінність роботи полягає у розробці рекомендацій щодо підвищення ефективності використання ресурсів ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ».

РОЗДІЛ 1

ТОВАРНІ РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

1.1 Економічна сутність та види ресурсів підприємства

У властивому для розуміння вигляді ресурси підприємства сприймаються як сукупність засобів, запасів, джерел, засобів і предметів праці, що є в наявності у підприємства і які можуть бути зібраними і приведенними в дію, а також використаними для досягнення його мети. Мати достатні ресурси для фірми означає володіти необхідними можливостями при певних умовах для свого розросту і звичайного функціонування у відповідності з зазначеними цілями.

Головним визначенням ресурсу є його властивість або здатність бути залученим в економічний обіг з метою раціонального використання для задоволення виробничих потреб. Ресурси, які були залучені у виробництво, визначають прямі й непрямі витрати в собівартості продукції. Таким чином, витрати ресурсів прямо пов'язані з процесом наростання змінних витрат у моделі їхніх критичних співвідношень. Вони також визначають початковий поріг наростання загальних витрат у вигляді їхньої умовно-постійної частини витрат. Надалі в роботі розглядаються три основних види ресурсів: виробничі фонди і їхній потенціал у вигляді виробничої потужності; матеріали, паливо й електроенергія; робоча сила [2].

У сучасній літературі економіки існують різні підходи до систематизації ресурсів (рис.1.1).

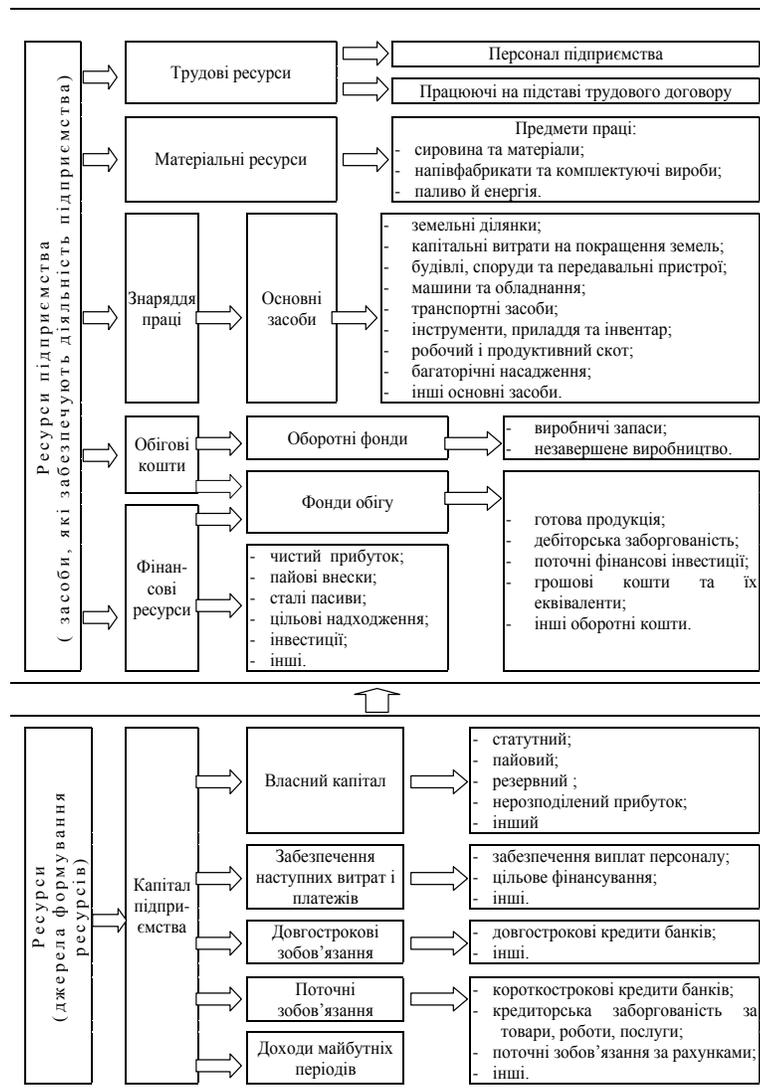
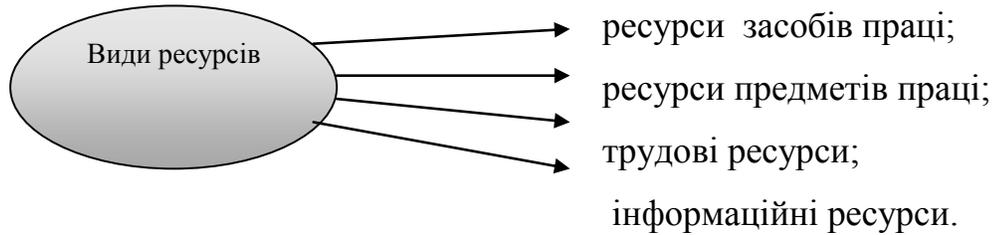

Рисунок 1.1 – Система ресурсів підприємства [12]

Ресурси підприємства можна класифікувати за різними ознаками. Одним зі способів залежно від того, яка функція відводиться певному виду ресурсу в процесі виробництва, виділяють такі види ресурсів підприємства [3]:

1. Матеріальні ресурси, що включають у себе різноманітні сировину, матеріали, обладнання та інвентар (рис.1.2-1.3).

Рисунок 1.2 – Класифікація матеріальних ресурсів за групувальними ознаками [15]

Рисунок 1.3 – Класифікація матеріальних ресурсів

2. Фінансові ресурси, які є однією із важливих складових економічного потенціалу підприємства та включають у себе грошові кошти (наявні на рахунках, в касі, вклади), акції, облігації тощо (рис.1.4).

Рисунок 1.4 – Класифікація фінансових ресурсів підприємств [18]

3. Персонал підприємства, який має вирішальний вплив на роботу підприємства та включає в себе різні категорії працівників залежно від функцій, які вони виконують.

4. Інформаційні ресурси, які стосуються різноманітної інформації, яка є необхідною для діяльності підприємства, включаючи дані про ринок, клієнтів, конкурентів, законодавство тощо.

Детально проаналізуємо ресурси підприємства. Однією з категорій, на які поділяються ресурси підприємства є матеріальні ресурси. Матеріальними ресурсами являються основні та оборотні засоби виробництва, які використовуються (або можуть бути використані) у виробничому процесі та формують його матеріально-речову базу.

Матеріальні ресурси підприємства - це будь-які матеріали, сировина, інвентар, обладнання та інші фізичні речі, які використовуються підприємством для виробництва продукції або надання послуг.

До матеріальних ресурсів можна віднести:

1. Сировинні матеріали, які використовуються для виготовлення продукту. Наприклад, металеві листи, пластмаса, скло і т. д.

2. Комплектуючі деталі, які входять до складу продукту або використовуються для його виробництва. Наприклад, електронні компоненти, вентилятори, проводи і т.д.

3. Обладнання, яке використовується в процесі виробництва продукту. Наприклад, верстати, конвеєри, робочі станції і т.д.

4. Інвентар, що включає в себе різні засоби малої механізації та інструменти, які використовуються в процесі виробництва або ремонту обладнання.

5. Технічні засоби безпеки, які є необхідними для забезпечення безпеки працівників під час роботи.

Для того, щоб ефективно використовувати матеріальні ресурси підприємства, слід ретельно планувати їх закупівлю, зберігання і використання у виробничому процесі.

Другим підвидом є фінансові ресурси. Фінансові ресурси підприємства - це грошові кошти, які підприємство може використовувати для фінансування своєї діяльності, зокрема для закупівлі матеріалів, оплати працівників, підтримки рекламної діяльності, розробки нових продуктів або збільшення виробничої потужності [5].

Фінансові ресурси підприємства складаються з різних джерел, таких як:

1. Внутрішні грошові кошти, отримані від продажу продукції або надання послуг
2. Зовнішні джерела фінансування, такі як кредити, лізинг, Інвестиції тощо.
3. Грошові кошти, зарезервовані для покриття заборгованостей та непередбачуваних витрат

Управління фінансовими ресурсами є важливим вирішальним фактором для стійкого розвитку та успіху підприємства на ринку. Ефективне використання фінансових ресурсів полягає в тому, щоб не просто залучати кошти, а і ретельно планувати їх використання, забезпечуючи максимальні показники ефективності і доходу підприємства.

Щоб досягти успіху на ринку, підприємству необхідно добре знати свої фінансові потреби та підтримувати ефективну фінансову стратегію на підставі об'єктивних змін на ринку.

Третьою різновидністю ресурсів підприємства є людські ресурси.

В нинішніх умовах персонал інтерпретують уже не як кадри, а як людські ресурси, так як їхня цінність як фактору успіху постійно зростає. Людські ресурси підприємства - це сукупність людей, які працюють на підприємстві.

Вони є важливим активом для будь-якої компанії та мають великі впливи на продуктивність, ефективність та успішність підприємства.

Людські ресурси можуть бути класифіковані на дві категорії: адміністративний та операційний персонал [48].

1. Адміністративний персонал - це менеджери та фахівці, які займаються управлінням компанією, лідерством та плануванням стратегій. Вони відповідають за прийняття важливих рішень, розробку іміджу компанії та розвиток бізнесу.

2. Операційний персонал - це працівники, які прямо беруть участь в процесі виробництва або надання послуг компанією. Вони займаються виробництвом, продажами, маркетингом, сервісом та іншими аспектами компанії.

Провідна роль у ефективному управлінні людськими ресурсами належить HR-відділу. Головними завданнями цього відділу є забезпечення якісного підбору працівників, формування їхнього ефективного ставлення до роботи, забезпечення їхнього професійного розвитку та мотивації, встановлення правил організаційної культури та знайомство з правильною організацією трудового процесу.

Загалом, людські ресурси - це ключовий елемент успіху будь-якої компанії, тому важливо надавати належну увагу їхньому управлінню та розвитку.

Управління людськими ресурсами підприємства повинно забезпечувати збалансований підхід до управління персоналом. Головні принципи включають:

1. Підбір та найм працівників, які відповідають кваліфікаційним та особистісним критеріям.

2. Професійний розвиток та тренінги, щоб допомогти працівникам розвиватися та вдосконалювати свої навички.

3. Ефективне управління персоналом, де враховується автоматизація роботи, активне використання технологій, взаємодія у реальному часі на рівні команд.

4. Оптимізація трудових призначень та робочих графіків, для забезпечення сумісності професійного та особистого життя працівників.

5. Бонусна програма виплат на високі результати роботи компанії та працівників.

Головна мета управління людськими ресурсами полягає в тому, щоб використовувати весь потенціал персоналу і не лише до доходів підприємства, але і до цілісно-системного підходу до розвитку якогось напрямку бізнесу.

Ще одним, четвертим, важливим видом ресурсів підприємств є інформаційні ресурси. Інформаційні ресурси підприємства - це всі різноманітні джерела інформації, які використовуються в організації для збору, обробки, зберігання та передачі даних. Вони грають важливу роль у розвитку та ефективному функціонуванні підприємства. Ось кілька типових інформаційних ресурсів, які можуть бути доступні у підприємства:

1. Комп'ютерна мережа та Інтранет. Інтранет - це внутрішня мережа підприємства, яка забезпечує обмін інформацією між співробітниками. Вона може містити веб-портالي, електронну пошту, спільні документи та інші інструменти спілкування та співпраці.

2. Електронна пошта. Використовується для обміну повідомленнями між співробітниками підприємства, а також зовнішніми сторонами.

3. Інформаційні системи управління (Enterprise Resource Planning - ERP). ERP-системи централізують дані та процеси управління підприємством, включаючи фінанси, управління персоналом, логістику та інше. Вони дозволяють спростити бізнес-процеси та забезпечити доступ до актуальних даних.

4. Бази даних. Бази даних використовуються для зберігання та організації інформації, яка використовується в різних аспектах діяльності підприємства, наприклад, клієнтська база даних, база даних постачальників тощо.

5. Інформаційні системи маркетингу та продажів. Ці системи допомагають підприємству відстежувати та аналізувати дані взаємодії з клієнтами, управляти контактами, продажами та збирати аналітичні дані.

6. Системи управління проектами. Використовуються для планування, виконання та моніторингу проектів, включаючи управління завданнями, ресурсами та термінами.

7. Системи управління персоналом. Допомагають управляти процесами, пов'язаними з наймом, підбором, навчанням, оплатою праці, відпустками та іншими аспектами управління персоналом.

8. Бізнес-аналітика та звітність. Ці інструменти дозволяють аналізувати дані підприємства, створювати звіти та візуалізації, що допомагають приймати управлінські рішення.

1.2 Система адміністрування товарними ресурсами підприємства

Система управління ресурсами підприємства (Enterprise Resource Planning - ERP) - це комплексна інформаційна система, яка інтегрує різні функції та процеси управління підприємством в одну централізовану платформу. Її головна мета полягає у покращенні ефективності та координації діяльності підприємства, оптимізації ресурсів та прийнятті обґрунтованих управлінських рішень.

У нинішніх умовах результативне управління ресурсами підприємства являє собою вартісний процес управління організації в цілому. Отже, підвищення ефективності управлінської діяльності ресурсами підприємства на основі систем управління ресурсами стає одним з напрямів поліпшення діяльності підприємства загалом.

Запровадження систем управління ресурсами підприємством, як і будь-яке зосереджене перетворення на підприємстві, є важким і нерідко хворобливим процесом [39].

Однією з важливих систем управління ресурсами підприємства є ERP - системи здатні автоматизувати практично всі області діяльності сучасного промислового підприємства середнього масштабу. Це і обробка замовлень, прогнозування і управління запасами, закупівлями і збутом, виробничими процесами, проектування потреб в сировині і матеріалах, диспетчеризація, а також бухгалтерський облік, управління фінансами, проектами, персоналом, якістю, взаємодія з PDM і АСУ ТП, а також з системами штрих-кодування.

Однак, деякі з проблем, які утворюються при впровадженні системи, доволі якісно вивчені, формалізовані і мають діючі методології рішення.

Система управління ресурсами підприємства включає в себе функціональні модулі, які вказані у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 - Функціональні модулі системи управління ресурсами підприємства

1. Фінанси і облік	Модуль фінансів та обліку включає в себе функції бухгалтерського обліку, фінансового планування, контролю витрат, керування бюджетами, оподаткування та фінансової звітності.
2. Управління ланцюгом постачання	Цей модуль охоплює процеси замовлення, закупівлі, управління запасами, логістики та виробництва. Він допомагає впорядкувати постачальницький ланцюг, зменшити запаси та оптимізувати постачання товарів та послуг.
3. Управління виробництвом	Цей модуль включає в себе планування виробництва, керування ресурсами, планування потужностей, контроль якості та управління проектами.
4. Управління персоналом	Модуль управління персоналом охоплює процеси набору персоналу, управління кадровими даними, заробітною платою, навчанням та розвитком співробітників.
5. Керування взаємодією з клієнтами	Цей модуль дозволяє відстежувати взаємодію з клієнтами, управляти продажами, маркетингом та обслуговуванням клієнтів.
6. Аналітика та звітність	Модуль аналітики та звітності забезпечує аналіз бізнес-даних, створення звітів, візуалізацію та прийняття управлінських рішень на основі доступної інформації.
7. Інтеграція зовнішніх систем	ERP-система може взаємодіяти з іншими системами, такими як системи електронної комерції, постачальники електронних послуг, системи управління відносинами зі споживачами тощо.

Використання ERP-системи має декілька переваг для підприємства. Ось деякі з них:

1. Інтеграція даних: ERP-система об'єднує різні функціональні області підприємства в одну централізовану систему. Це дозволяє підприємству зберігати всі дані в єдиній базі даних і забезпечує їх інтеграцію та спільний доступ для всіх відділів та процесів.

2. Оптимізація процесів: ERP-система надає можливість автоматизувати багато бізнес-процесів, що допомагає покращити ефективність та продуктивність роботи. Вона дозволяє автоматично виконувати завдання, мінімізувати ручну роботу, уникати дублювання даних та зменшувати помилки.

3. Оптимальне управління ресурсами: ERP-система дозволяє ефективно управляти різними ресурсами підприємства, такими як фінанси, матеріали, персонал та інше. Вона допомагає планувати та керувати розподілом ресурсів, що дозволяє підприємству зменшувати витрати, оптимізувати запаси та забезпечувати ефективне використання ресурсів.

4. Покращена аналітика та звітність: ERP-система надає розширені можливості аналізу даних та створення звітів. Вона дозволяє підприємству отримувати детальну інформацію про різні аспекти діяльності, виконувати аналізи, прогнозування та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

5. Підвищена прозорість та контроль: ERP-система забезпечує підприємству прозорість в управлінні даними та процесами. Це дозволяє керівництву мати повний контроль над діяльністю підприємства, відстежувати виконання завдань, контролювати доступ до даних та забезпечувати дотримання політик та процедур.

Враховуючи ці переваги, використання ERP-системи допомагає підприємству покращити свою продуктивність, ефективність та

конкурентоспроможність, сприяючи оптимізації бізнес-процесів та кращому управлінню ресурсами.

1.3 Методичні інструменти оцінки ефективності використання товарних ресурсів підприємства

Як і кожна логіко-мисленева діяльність оцінка ефективності використання ресурсів повинна базуватись на системі положень, дотримання яких дозволяє підвищити результат та правильність аналізу.

Зокрема, в основні положення оцінювання входять: точність, достовірність, релевантність, системність, комплексність, порівнянність, періодичність тощо.

Оцінювання ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства передбачає застосування методичних прийомів аналізу і синтезу, що у практиці проявляється під час дослідження як окремих складових, так і ресурсного потенціалу в цілому. Отже, розглянемо деякі поширені показники, що можуть бути застосовані у процесі оцінювання [44].

Оцінка ефективності використання ресурсів підприємства є важливим завданням для визначення результативності його діяльності. Для цього можуть використовуватись різні методичні інструменти:

1. Аналіз фінансових показників: Цей метод включає оцінку фінансових звітів підприємства, таких як баланс, звіт про прибутки і збитки, звіт про готовість до платежів тощо. За допомогою фінансового аналізу можна оцінити рентабельність, ліквідність, оборотність активів та інші фінансові показники, що вказують на ефективне використання ресурсів.

2. Показники продуктивності: Цей метод використовується для вимірювання продуктивності підприємства та його виробничих процесів. Він може включати такі показники, як виробнича потужність, використання машин та обладнання, кількість вироблених одиниць продукції на одиницю ресурсів, час циклу тощо.

3. Бенчмаркінг: Цей метод полягає у порівнянні продуктивності та результатів підприємства з найкращими практиками відомих компаній або з іншими суб'єктами галузі. Бенчмаркінг дозволяє ідентифікувати недоліки та знайти шляхи для поліпшення ефективності використання ресурсів.

4. Метод ABC-аналізу: Цей метод базується на класифікації ресурсів підприємства за їх значущістю. За допомогою ABC-аналізу ресурси поділяються на три групи: "А" (найважливіші), "В" (середньої важливості) та "С" (найменш важливі). Це дозволяє спрямувати увагу на керування найважливішими ресурсами та покращити їх використання.

5. Балансовий підхід до оцінки: Цей підхід передбачає забезпечення балансу між різними видами ресурсів підприємства. Він вимагає оцінки використання ресурсів з позиції їх внутрішньої взаємодії та забезпечення гармонійного розвитку всіх аспектів діяльності підприємства.

Загальна «процедура» використання методів оцінки ефективності використання ресурсів на підприємстві розподіляється на такі кроки:

1. Визначення мети оцінки: Спочатку потрібно чітко визначити, яку саме аспект ефективності використання ресурсів ви плануєте оцінювати. Це може бути фінансова ефективність, продуктивність, оптимальне використання матеріальних ресурсів тощо.

2. Вибір методу оцінки: Залежно від мети оцінки і доступних даних виберіть відповідний метод або комбінацію методів, які найкраще

відповідають вашим потребам. Наприклад, можна використовувати фінансовий аналіз, ABC-аналіз, бенчмаркінг або інші підходи.

3. Збір та аналіз даних: Зберіть необхідні дані для проведення оцінки. Це можуть бути фінансові звіти, дані про продуктивність, витрати ресурсів, обсяги виробництва тощо. Після цього аналізуйте ці дані для отримання необхідних показників та результатів.

4. Використання показників та оцінка: На основі отриманих даних та показників проведіть оцінку ефективності використання ресурсів підприємства. Порівнюйте показники зі стандартами, бенчмарками або минулими періодами для отримання контекстуальної інформації.

5. Висновки та рекомендації: На основі результатів оцінки складіть висновки щодо ефективності використання ресурсів підприємства. Ідентифікуйте сильні та слабкі сторони, проблемні області та можливості для поліпшення. Розробіть конкретні рекомендації щодо оптимізації використання ресурсів.

6. Впровадження поліпшень: На основі рекомендацій розробіть план впровадження поліпшень та змін. Визначте необхідні ресурси, кроки та відповідальних осіб для реалізації запропонованих змін.

7. Моніторинг та перевірка результатів: Після впровадження поліпшень періодично перевіряйте результати та перевіряють ефективність використання ресурсів. Переконайтеся, що запроваджені зміни призводять до досягнення бажаних показників та покращення ефективності.

Цей процес оцінки може бути повторюваним та регулярно проводитись для забезпечення постійного контролю над ефективністю використання ресурсів підприємства та виявлення можливостей для подальшого вдосконалення [52].

Показниками, що характеризують ресурсомісткість продукції, є матеріаломісткість, фондомісткість, трудомісткість, капіталомісткість (рис. 1.5).

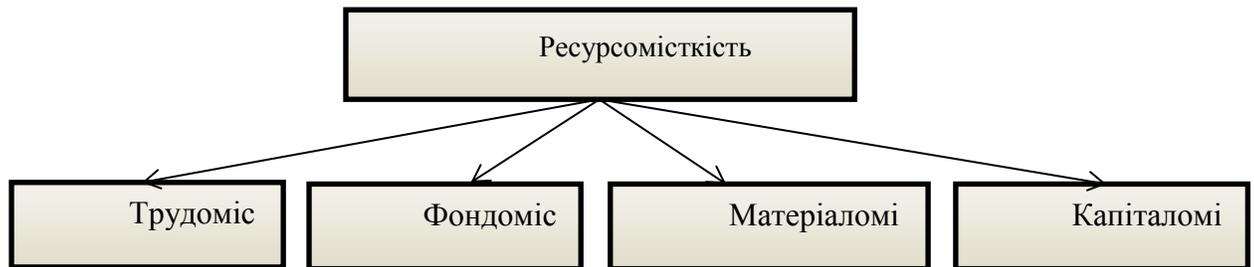

Рисунок 1.5 – Показники ресурсомісткості продукції

Розглянемо детальніше методику визначення матеріаломісткості.

Матеріаломісткість продукції – показник, що характеризує ефективність використання матеріальних ресурсів, визначений відношенням вартості витрачених матеріальних ресурсів (сировина, основні і допоміжні матеріали, паливо та енергія, напівфабрикати власного виготовлення, незавершене виробництво, тари), необхідних для виготовлення одиниці продукції до виконаного об’єму робіт.

$$M_m = \frac{MЗ}{ВП}, \text{ грн/грн.}, \quad (1.1)$$

де M_m – матеріаломісткість продукції, грн /грн.;

$MЗ$ – матеріальні затрати, грн.;

$ВП$ – виручка підприємства без ПДВ, грн.

Відомо, що на матеріаломісткість продукції впливають такі фактори: фондвіддача і фондомісткість основних виробничих фондів; середньорічна вартість основних виробничих фондів; виробіток за одиницю часу працівниками і виробіток одним працівником продукції, затрати часу на

виробництво всього об'єму продукції і затрати часу на виробництво продукції одним працівником.

Для визначення впливу на матеріаломісткість перерахованих факторів змінимо формулу:

Виручка підприємства з формули фондомісткості продукції:

$$\Phi_{\text{овф}} = \frac{\bar{\Phi}}{\text{ВП}}, \text{ грн/грн.}, \quad (1.2)$$

де $\Phi_{\text{овф}}$ – фондомісткість основних виробничих фондів;

$\bar{\Phi}$ – середньорічна вартість основних виробничих фондів, грн.;

ВП – виручка підприємства, грн.

Виручка підприємства:

$$\text{ВП} = \frac{\bar{\Phi}}{\Phi_{\text{м}}}, \text{ грн.}, \quad (1.3)$$

Звідси, формула матеріаломісткості:

$$\text{Мм} = \frac{\text{МЗ} \cdot \Phi_{\text{м}}}{\bar{\Phi}}, \text{ грн/грн.}, \quad (1.4)$$

Середньорічна вартість основних фондів із формули фондовіддачі:

$$\Phi_{\text{відд}} = \frac{\text{ВП}}{\bar{\Phi}}, \text{ грн/грн.}, \quad (1.5)$$

де $\Phi_{\text{відд}}$ – фондовіддача основних фондів, грн.;

ВП – виручка підприємства, грн.;

$\bar{\Phi}$ – середньорічна вартість основних виробничих фондів, грн.

Середньорічна вартість фондів, грн.:

$$\bar{\Phi} = \frac{\text{ВП}}{\Phi_{\text{відд}}}, \text{ грн.}, \quad (1.6)$$

Звідси, формула матеріаломісткості:

$$\text{Мм} = \frac{\text{МЗ} \cdot \Phi_{\text{м}} \cdot \Phi_{\text{відд}}}{\text{ВП}}, \text{ грн /грн.}, \quad (1.7)$$

Виручку підприємства визначаємо з формули виробітку одним працівником.

Виробіток одного працівника:

$$V_p = \frac{VP}{\bar{q}}, \text{ грн /чол.}, \quad (1.8)$$

Виручка підприємства без ПДВ:

$$VP = \bar{q} * V_p, \text{ грн.} \quad (1.9)$$

Звідси, формула матеріаломісткості:

$$M_m = \frac{MЗ * \Phi_m * \Phi_{відд}}{\bar{q} * V_p}, \text{ грн /грн.}, \quad (1.10)$$

Чисельність працюючих визначаємо з формули затрат часу одного працівника на виробництво продукції і підставляємо отримане в формулу матеріаломісткості продукції:

Час, відпрацьований одним працівником :

$$t = \frac{T}{\bar{q}}, \text{ год.}, \quad (1.11)$$

де t – час, відпрацьований одним працівником, год.;

T – затрати часу на виробництво, люд /год.;

\bar{q} – середньорічна чисельність працівників, люд.

Чисельність працюючих:

$$\bar{q} = \frac{T}{t}, \quad (1.7)$$

Формула матеріаломісткості отримує наступний вигляд:

$$M_m = \frac{MЗ * \Phi_m * \Phi_{відд} * t}{T * V_p}, \text{ грн /грн.}, \quad (1.8)$$

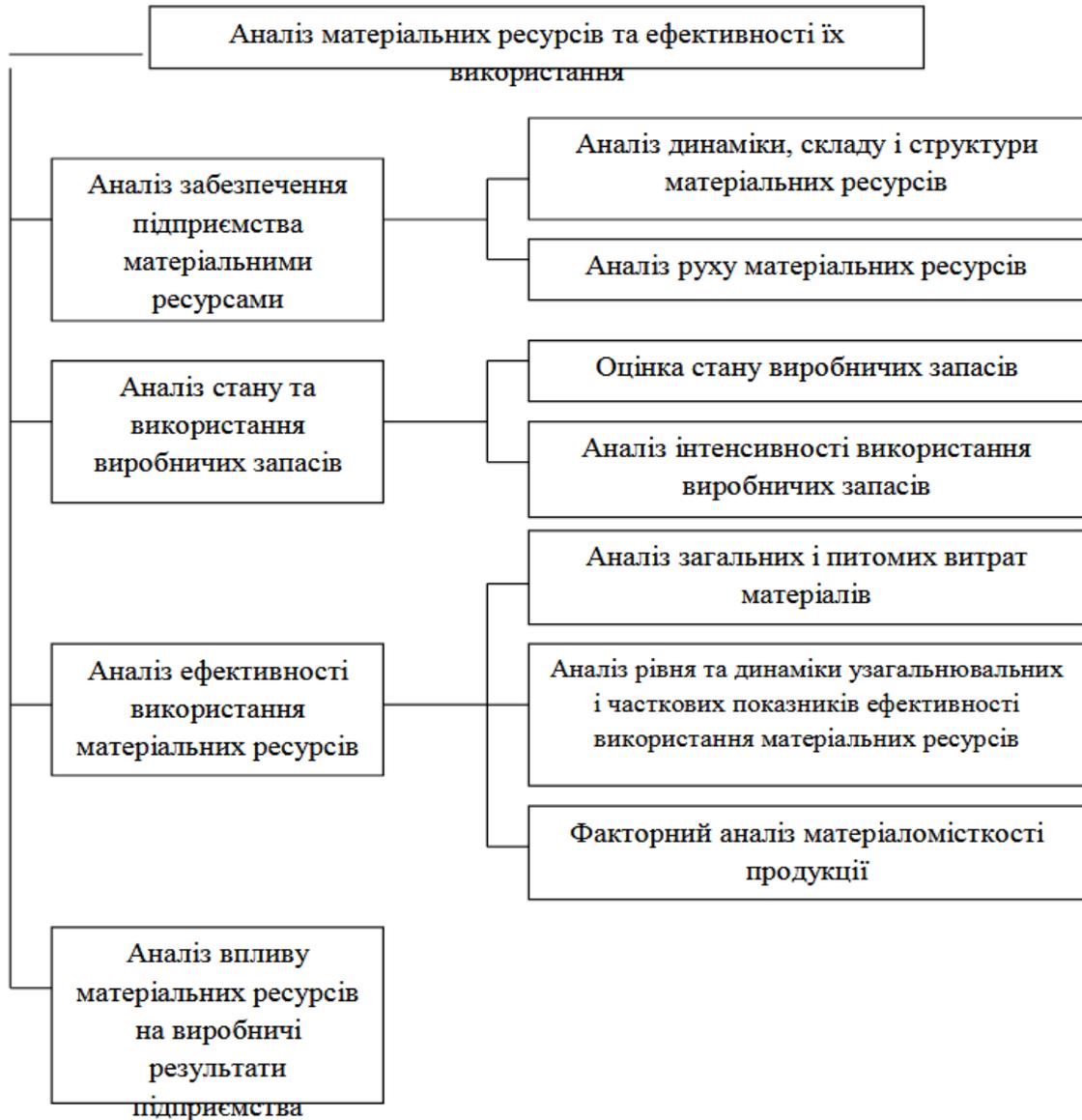
Ми отримуємо формулу матеріаломісткості, котра враховує матеріальні затрати, фондомісткість і фондовіддачу основних фондів, час, витрачений на виробництво продукції одним працівником, затрати часу на виробництво персоналу підприємства, виробітку продукції одним працівником.

При цьому важливо відзначити, що існуючі в різних країнах методи мають значні відмінності в цільових установках проведення аналізу (рис. 1.6) [81].

Рисунок 1.6 – Основні підходи до оцінки матеріальних ресурсів [41]

Аналіз матеріальних ресурсів здійснюється за кількома основними напрямками, що зображені на рисунку 1.7.

Рисунк 1.7 – Основні напрями аналізу матеріальних ресурсів підприємства [44]

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ»

2.1 Проблеми та перспективи розвитку аграрного сектору України

Найбільш ефективною ланкою у сільському господарстві в Україні станом на сьогодні є агрохолдинги. Завдяки залученню потужних земельних та інвестиційних ресурсів їм вдається швидко нарощувати обсяги свого виробництва для задоволення попиту споживачів на внутрішньому і зовнішньому ринках, а також утримувати найбільшу частку серед обсягу ВВП.

Рейтинг найбільших агрохолдингів України станом на 2022 рік представлений у таблиці 2.1 [69].

Таблиця 2.1 – Найбільші агрохолдинги України у 2022 році

Назва агрохолдингу	Земельний банк у 2019 р., тис. га	Частка у загальному обсязі сільськогосподарських угідь, %	Земельний банк у 2022 р., тис. га
1	2	3	4
Kernel	600	1,45	510
UkrLandFarming	470	1,14	475
МХП	370	0,89	370
Агропросперіс	410	0,99	300
Астарта-Київ	210	0,51	243
Continental Farmers Group	45	0,11	195
Мрія	119	0,29	180
Епіцентр	115	0,28	160
АСТ	47	0,11	150
Harveast	50	0,12	127
ІМК	123,9	0,30	123
Укрпромінвест-Агро	116,5	0,28	120
Агротон	40	0,10	110

Як видно з таблиці 2.1, найбільшим агрохолдингом України залишився Kernel, земельний банк якого у 2022 році складає 510 тис. га, що на 90 тис. га менше, ніж два роки тому. Зменшення земельного банку можна відслідкувати і у холдингах Агропросперіс та ІМК, у всіх інших – відбувалося нарощування площ залучених угідь. Загалом проблеми аграрного сектора, виявлені у процесі дослідження можна відобразити у вигляді структурної схеми (рис.2.1).

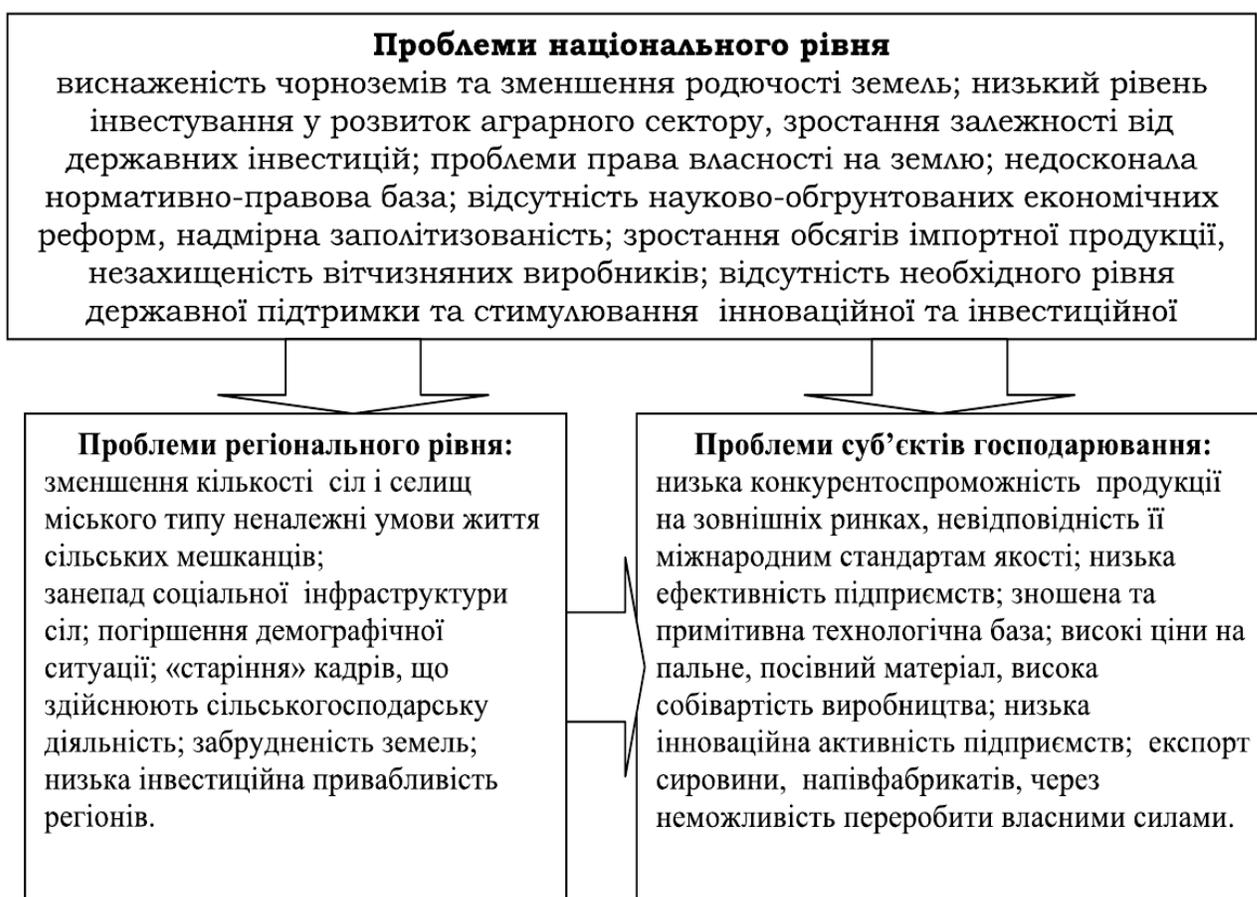

Рисунок 2.1 – Проблеми аграрного сектора [6]

2.2 Організаційно-правові засади товариства

Товариство з обмеженою відповідальністю «ТАВААГРОІНВЕСТ», скорочене найменування ТОВ «ТАІ», засноване та діє на підставі Статуту, згідно з рішенням засновників підприємства, Законодавством України,

Господарським кодексом України, Цивільним кодексом України. , КЗпП України та іншими нормативно-правовими актами

ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» є одноосібним правонаступником СП «ТАВААГРОІНВЕСТ». В результаті перетворення до ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» перейшло все майно, всі права та обов'язки Спільного підприємства «ТАВААГРОІНВЕСТ».

Загальна характеристика ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» наведена в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Загальна характеристика ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ»

Зміст необхідних відомостей	Інформація
1. Повна назва підприємства	Товариство з обмеженою відповідальністю «ТАВААГРОІНВЕСТ»
2. Скорочена назва підприємства	ТОВ «ТАІ»
3. Дата реєстрації підприємства	24.06.2016р
4. Ідентифікаційний код юридичної особи	33343788808
5. Адреса підприємства	Полтавська область, місто Полтава, вулиця Серьогіна, будинок 8, офіс 1
6. Код ЄДРПОУ	40598763
7. Відомості про органи управління юридичної особи	Загальні збори, Директор
8. Основний вид діяльності	46.75 Оптова торгівля хімічними продуктами
9. Організаційно-правова форма підприємства	Товариство з обмеженою відповідальністю
10. Розмір статутного капіталу	5000,00 грн

Джерело: складено автором

Напрями діяльності ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ», відповідно коду КВЕД наведено на рисунку 2.2. Основним видом діяльності за кодом КВЕД є 46.75 оптова торгівля хімічною продукцією.

Статутом ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» зазначено, що органом управління товариства є загальні збори учасників, органами управління є наглядова рада, правління та ревізійна комісія. Поточне керівництво роботою підприємства здійснюють генеральний директор підприємства за напрямками діяльності та їх заступники. Загальні збори здійснюють свою діяльність на підставі установчих документів, сукупність їх повноважень наведено на рисунку 2.3

Рисунок 2.2 – Напрями діяльності ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ»

Джерело: складено автором

Апарат управління ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» побудований таким чином, щоб забезпечити взаємозалежну єдність усіх ланок підприємства в науково-технічних, організаційних відносинах, а також для ефективного використання трудових і матеріальних ресурсів.

Генеральний директор визначає, формулює, планує, здійснює і координує всі види діяльності підприємства; визначає напрями розвитку підприємства у формуванні цінової, кредитно-банківської, податкової та страхової політики, соціальної та зовнішньоекономічної діяльності; організує роботу і ефективну взаємодію виробничих одиниць, цехів та інших структурних підрозділів підприємства, направляє їх діяльність на досягнення високих темпів розвитку і удосконалення виробництва та продукції; направляє діяльність персоналу на досягнення високих економічних та фінансових результатів; забезпечує виконання підприємством програми оновлення продукції, планів капітального

будівництва, обов'язків перед державним бюджетом, постачальниками, замовниками і банками; організує виробничо-господарську діяльність підприємства на основі застосування методів обґрунтованого планування, нормативних матеріалів, фінансових і трудових витрат, широкого розповсюдження передового досвіду; уживає заходів щодо забезпечення підприємства кваліфікованими кадрами, найкращого використання безпечних і сприятливих умов праці, додержання вимог законодавства про охорону навколишнього середовища та ін.

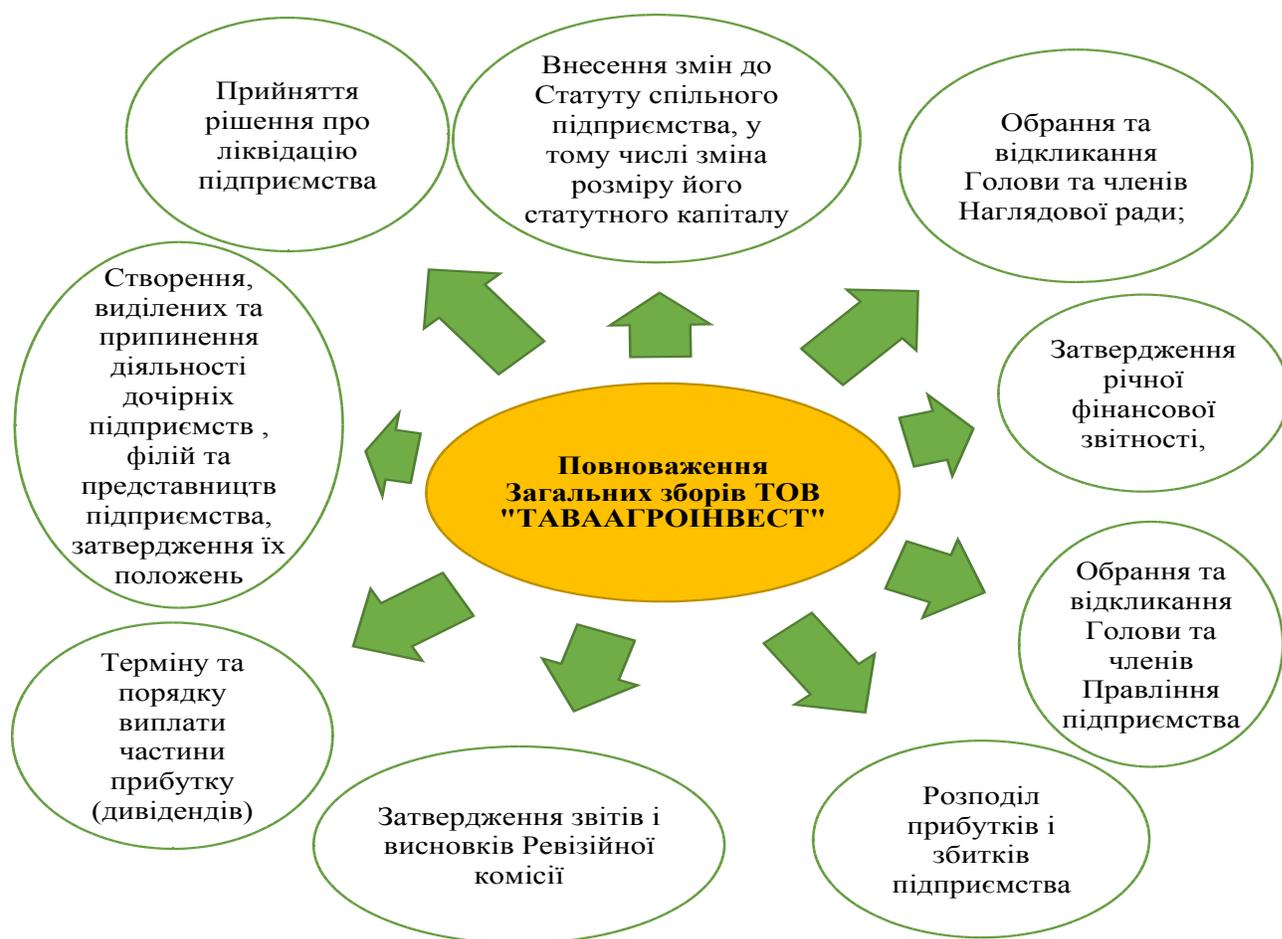

Рисунок 2.3 – Повноваження Загальних зборів ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ»

Джерело: складено автором

Заступник директора з комерційних питань (фінансів та економіки) здійснює безпосереднє керівництво планово-економічним відділом, основні завдання якого наведені на рисунку 2.4.

Сьогодні ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» має розвинену мережу складських та логістичних центрів у Полтавській, Київській та Львівській областях. Загальна площа складських приміщень 3580 м². Крім того, підприємство має власний автопарк для перевезення вантажів по Полтавській області та за її межами. Загальна вартість автопарку ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» становить 3 млн 623 тис. грн.

Рисунок 2.4 – Основні завдання заступника директора з комерційних питань (фінансів та економіки) ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ»

Джерело: складено автором

За час своєї діяльності підприємством побудовано, реконструйовано, модернізовано та введено в експлуатацію десятки складських, пакувальних і матеріально-технічних приміщень та об'єктів соціально-побутового призначення для підсобних робітників. Наприкінці 2020 року введено в експлуатацію новий пакувальний цех, оснащений інноваційним складським обладнанням. Результати діяльності ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» неодноразово відзначалися грамотами та відзнаками облдержадміністрації.

Отже, ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» – українська науково-виробнича компанія, спрямована на розвиток рослинництва – однієї з провідних галузей аграрного сектору України. Для успішної роботи підприємство має відповідні служби та відділи, які регулюють його діяльність. Компанія постійно розширюється та вдосконалюється, що забезпечує її конкурентоспроможність.

Схема організаційної структури управління ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» наведена на рисунку 2.5. Тип організаційної структури – лінійно функціональний, що є найбільш поширеним серед сільськогосподарських підприємств. В основу його побудови покладена лінійна вертикаль управління і спеціалізація управлінської праці за функціональними підсистемами (персонал, фінанси, маркетинг, постачання, тощо). За кінцевий результат у цілому відповідає лінійний керівник організації, завдання якого полягає в тому, аби всі функціональні служби докладали свої зусилля у його досягнення. Тому він витрачає багато сил на прийняття і координацію рішень по ринкам і продукції.

Згідно із рис. 2.5, вищим органом управління ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» виступає засновник товариства. До його виключної компетенції належить:

- внесення змін до статуту товариства, зміна розміру його статутного капіталу;
- визначення основних напрямків діяльності товариства, затвердження його планів та звітів про їх виконання;

- затвердження річних звітів та бухгалтерських балансів, розподіл прибутку та збитків товариства;
- обрання та відкликання директора товариства;
- визначення форм контролю за діяльністю директора товариства, створення, визначення повноважень та відкликання ревізійної комісії;
- затвердження процедур, правил, та інших внутрішніх документів товариства;
- визначення організаційної структури управління;
- інші повноваження, передбачені статутом товариства.

Рисунок 2.5 – Організаційна структура управління ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ»

Управління поточною діяльністю товариства виконується директором, який є його виконавчим органом. У своїй роботі директор керується нормами чинного законодавства, статутом та рішеннями загальних зборів учасників товариства.

Важливу роль для забезпечення ефективного та безперервного виробничого процесу відіграє виробнича структура ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ»

Виробничими підрозділами товариства є безпосередньо ферми і тракторні бригади. Обслуговуюче виробництво представлено ремонтною майстернею, автопарком, їдальнею, будівельною бригадою та охороною. До допоміжних господарських центрів відносяться зерносклад, сушарка і млин.

Виробнича площа підприємства становить : у власності 5 земельних ділянок площею: (1,81 га, 1,99 га, 0,58 га, 1,4 га та 2 га) разом – 5,78 га; в оренді 2248 ділянок загальною площею 3350 га.

У цілому, виробнича та організаційна структура управління на ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» є достатньо ефективною, дозволяє чітко розподіляти завдання та якісно їх виконувати.

2.3 Аналіз економічних та фінансових показників діяльності товариства

Визначення та аналіз фінансово-економічних показників діяльності підприємства є дуже важливим для повного та детального аналізу ефективності роботи, фінансового стану, прибутку, платоспроможності та рентабельності продукції підприємства. Значення економічних та фінансових показників є

важливими для керівництва підприємства, для прийняття управлінських рішень, співпраці з партнерами, інвесторами та кредиторами.

Аналіз основних економічних та фінансових показників був зроблений на основі фінансової звітності ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ», а саме: форми №1 «Баланс», форми №2 «Звіт про фінансові результати», форми №3 «Звіт про фінансові результати», форми №4 «Звіт про власний капітал», форми №5 «Примітки до річної звітності» за 2018-2020 роки.

У додатку А1 нами наведено основні показники діяльності компанії, їх значення та динаміка за 2020-2022 роки.

Дуже важливо проаналізувати основні фінансово-економічні показники ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ», щоб прослідкувати тенденції зростання або зниження показників і на основі аналізу виробити рекомендації щодо покращення роботи товариства.

Важливе значення для збільшення обсягів виробництва та підвищення ефективності виробництва має достатня забезпеченість підприємств працівниками, які володіють необхідними знаннями та навичками, раціональне їх використання, високий рівень продуктивності праці. Зокрема, від забезпеченості товариства персоналом і ефективного його використання залежить обсяг і своєчасність виконання всіх робіт, ступінь використання обладнання і машин і, як наслідок, обсяг продукції, її собівартість, прибуток та інші економічні показники.

Прибуток є одним із основних показників діяльності підприємства в ринкових умовах господарювання та є його стратегічною метою, реалізація якої є обов'язковою для забезпечення нормальних умов функціонування підприємства. Проаналізуємо динаміку формування чистого прибутку ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» 2020-2022 роки (додаток А2).

Як видно з даних таблиці, у 2020-2022 роках ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» отримало чистий прибуток, який з року в рік постійно зростав – з 626 тис. грн. у 2020 році, до 1560 тис. грн. у 2021 році та до 3075 тис. грн. у 2022 році.

Динаміку прибутку від операційної діяльності та чистого прибутку ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» за 2018-2020 рр. наведено на рисунку 2.6

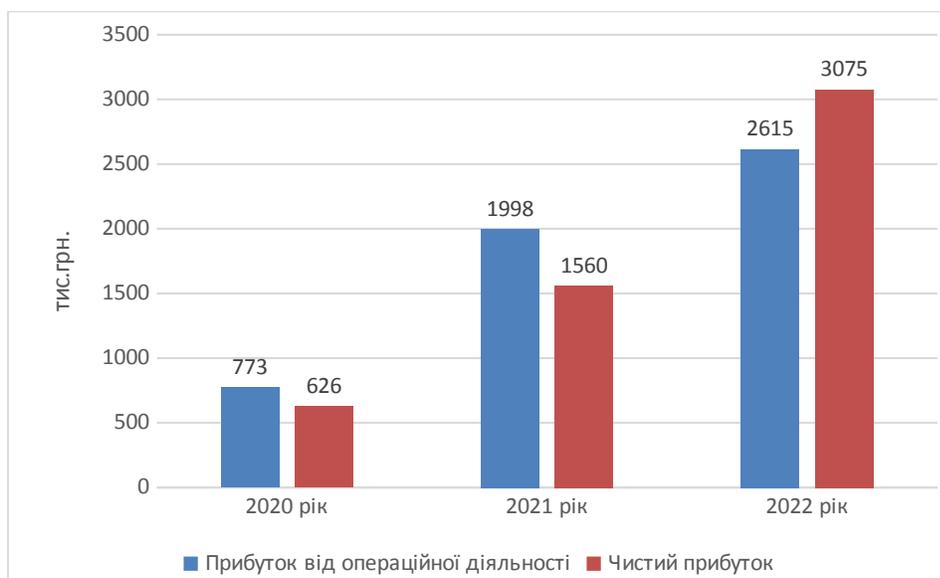

Рисунок 2.6 – Динаміка прибутку від операційної діяльності та чистого ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» за 2020-2022 роки

При розробці стратегії управління доходами підприємства доцільно дати характеристику показників рентабельності діяльності ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» за 2020-2022 роки. (Додаток А3).

За 2020-2022 роки рентабельність капіталу ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» зросла з 6,4% до 10,5%, власного капіталу – з 6,8% у 2020 році до 13,9% у 2021 році та 18,2% у 2022 році; рентабельність продукції – відповідно 1,7%; 3,3%; 2,7%, валова рентабельність продажу – 12,3%, 12,8% та 11,6%, чиста рентабельність продажу – 1,2%, 2,3% та 2,8% (рисунок 2.7).

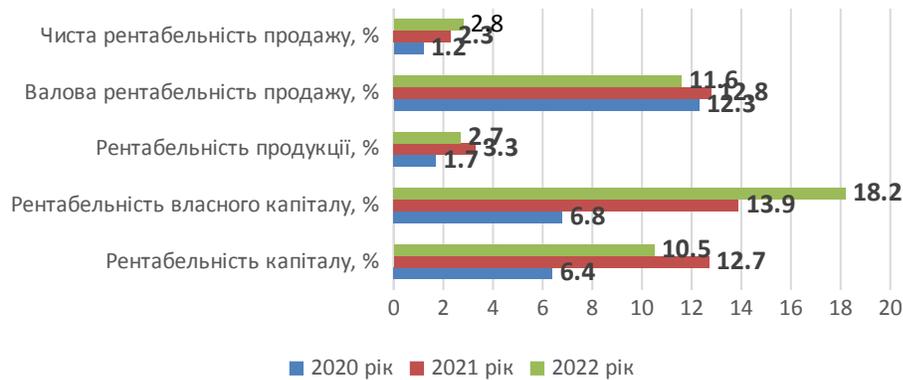

Рисунок 2.7 – Динаміка рентабельності діяльності ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» за 2020-2022 роки

2.4. Організація охорони праці товариства

У ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» створена і ефективно функціонує система управління охороною праці з використанням організаційно-технічних і економічних заходів і засобів. Поняття охорони праці визначається ст.1 Закону України "Про охорону праці". "Охорона праці - це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження здоров'я і працездатності людини в процесі праці".

Законодавство України про охорону праці складається із: Закону "Про охорону праці", "Кодексу законів про працю України", Закону "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення", Закону України "Про пожежну безпеку", "Норм радіаційної безпеки України (НРБУ-97)" та інших нормативно-правових актів, які регулюють взаємовідносини між різними суб'єктами права у сфері охорони праці.

Система управління охороною праці (СУОП) — це сукупність органів управління ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ», які на підставі комплексу нормативної

документації проводять цілеспрямовану, планомірну діяльність щодо здійснення завдань і функцій управління з метою забезпечення здорових, безпечних і високопродуктивних умов праці. Створення СУОП здійснюється шляхом послідовного визначення мети і об'єкта управління, завдань і заходів щодо охорони праці, функцій і методів управління, побудови організаційної структури управління, складання нормативно-методичної документації. Головна мета управління охороною праці є створення здорових, безпечних і високопродуктивних умов праці, покращення виробничого побуту, запобігання травматизму і профзахворюванням. В спрощеному вигляді СУОП представляє собою сукупність суб'єкта та об'єкта управління, що зв'язані між собою каналами передачі інформації. Суб'єктом управління в СУОП на підприємстві в цілому є голова правління, а в цехах, на виробничих дільницях і в службах — керівники відповідних структурних підрозділів і служб. Організаційно-методичну роботу по управлінню охороною праці, підготовку управлінських рішень і контроль за їх своєчасною реалізацією здійснює відділ охорони праці товариства, що підпорядкований безпосередньо голові правління ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ».

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ»

3.1 Аналіз ефективності використання ресурсів ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ»

Оцінка ефективності використання ресурсів є важливим процесом як для багатьох організацій і підприємств, так і для ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ». Ця оцінка допомагає визначити, наскільки ефективно використовуються ресурси, такі як людські ресурси, фінансові кошти, матеріали, час і енергія. Тому приступимо до оцінки використання ресурсів ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ». Щоб провести розрахунки ми будемо використовувати дані додатків Б, В, Г, у яких представлені фінансова та статистична звітності ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» за 2020-2022 роки.

Ефективність використання трудових ресурсів відображається в показниках продуктивності праці. Підвищення продуктивності праці є умовою збільшення обсягів виробництва (обсягів надання послуг), основним фактором економічного зростання. Іншими словами, під продуктивністю праці розуміється продуктивність праці або здатність людини виробляти певний обсяг продукції за одиницю робочого часу.

Узагальнюючим показником продуктивності праці є середньорічний виробіток одного робітника (Додаток А4).

У ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» у 2020-2022 роках чисельність працівників була стабільною – 9-10 осіб (рисунок 3.1).

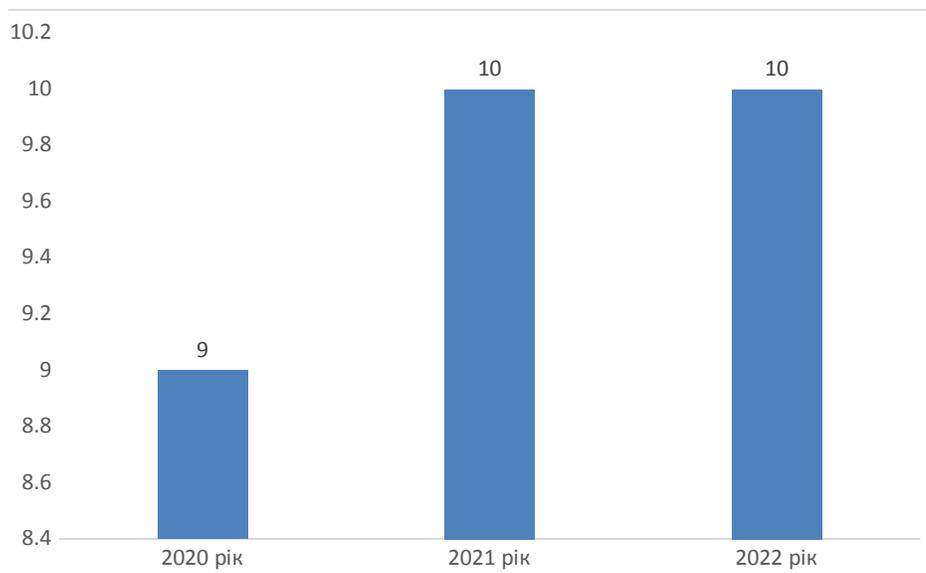

Рисунок 3.1 – Динаміка середньооблікової чисельності працівників ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» за 2020-2022 роки.

Ефективність використання трудових ресурсів відображається в показниках продуктивності праці одного працівника. У 2022 році порівняно з 2020 роком середньорічна продуктивність праці одного працівника зросла на 5081 тис.грн./особу або на 87,4% (рисунок 3.2).

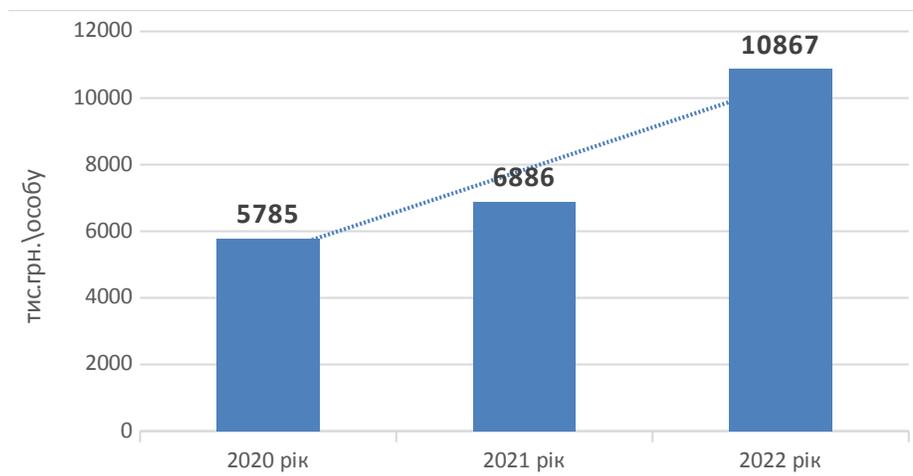

Рисунок 3.2 – Динаміка продуктивності праці одного працівника ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» за 2020-2022 роки.

Фонд оплати праці працівників за 2020-2022 роки збільшився з 1110 тис.грн. у 2020 році до 1500 тис.грн. у 2022 році – на 390 тис. грн. або на 35,1%, середньомісячна заробітна плата одного працівника зросла з 10278 грн. у 2020 році до 12500 грн. у 2022 році – на 2222 грн. або на 21,6%.

Важливою складовою оцінки ресурсів ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» є аналіз динаміки та джерел формування його майна. Розглянемо склад і структуру майна ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» (додаток 5).

З додатку А5 видно, що вартість майна ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» зросла в 2022 році порівняно з 2020 роком на 15973 тис. грн. (в 22 рази), порівняно з 2021 роком на 12668 тис. грн. (на 76,2%). Зростання вартості майна було спричинене збільшенням оборотних активів (на 11401 тис. грн. або в 2,2 рази), зокрема запасів (з 7121 тис.грн. у 2020 році до 16172 тис. грн. у 2022 році – на 9048 тис.грн. або в 2,3 рази), дебіторської заборгованості (відповідно з 2405 тис.грн. у 2020 році до 4159 тис. грн. у 2022 році – на 1754 тис.грн. або на 58,7%), грошей та їх еквівалентів (з 333 тис.грн. у 2020 році до 788 тис. грн. у 2022 році – на 455 тис.грн. або в 2,4 рази). Необоротні активи підприємства за 2020-2022 роки зросли на 4572 тис.грн. або 2,4 рази (рисунок 3.3).

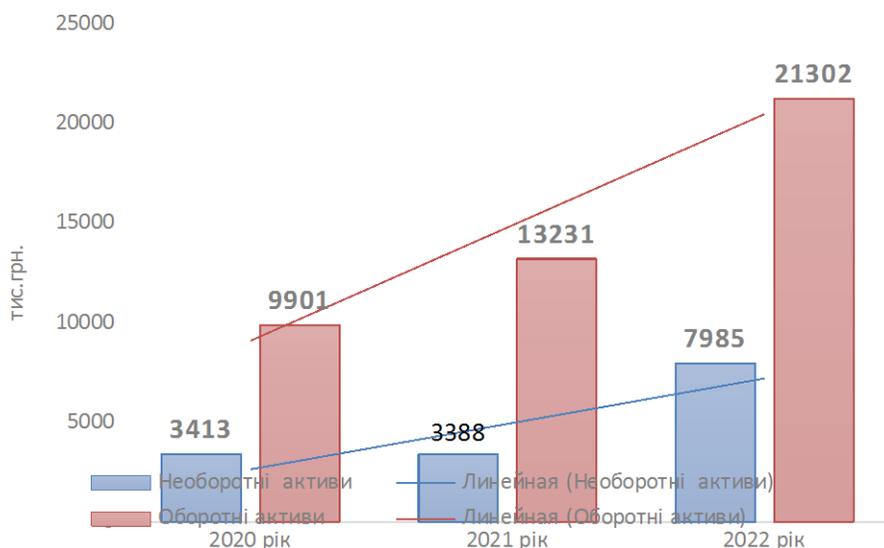

Рисунок 3.3– Динаміка необоротних та оборотних активів ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» за 2020-2022 роки, тис.грн.

В активах ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» змінилась структура майна – частка необоротних активів зросла зменшилась з 25,6% у 2020 році до 27,3% – у 2022 році, відповідно частка оборотних активів зменшилась відповідно з 76,4% у 2020 році до 72,7% у 2022 році

Дослідження економічного та фінансового стану ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» включає аналіз джерел формування його майна. Динаміка джерел фінансування діяльності ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» за 2020-2022 роки наведена в додатку А6.

Протягом 2020-2022 років власний капітал ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» збільшився за рахунок подвоєння зареєстрованого (пайового) капіталу з 6750 тис.грн. у 2020 році до 13500 тис.грн. у 2022 році, збільшення нерозподіленого прибутку, який зріс з 3697 тис.грн. у 2020 році до 5222 тис.грн. у 2021 році та до 8292 тис.грн. у 2022 році (в 2,2 раза в 2022 році порівняно з 2020 роком та на 58,8% в порівнянні з 2021 роком). Крім внутрішніх джерел ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» залучало короткострокові кредити, обсяг яких зріс у 2022 році порівняно з 2020 роком з 2867 тис. грн. до 7495 тис. грн., (в 2,6 рази), а в порівнянні з 2021 роком - з 4647 тис.грн. до 7495 тис.грн. (на 61,3%). Частка власного капіталу в загальній вартості майна мала тенденцію до скорочення коливаючись від 78,5% у 2020 році, 72,0% у 2021 році, та 74,4% у 2022 році. Відповідно питома вага позикового капіталу коштів у загальній вартості майна підприємства зросла з 21,5% у 2020 році до 28,0% у 2021 році та зменшилась до 25,6% у 2022 році.

Структура майна ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» у 2022 році приведена на рисунку 3.4.

Рисунок 3.4 – Структура джерел формування майна ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» у 2022 році

Деталізуємо складові майна ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ». Основною складовою майна підприємства є основні засоби. У додатку А7 наведені дані про стан та рух основних засобів підприємства за 2020 рік -2022 рік.

Первісна вартість основних засобів ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» у 2020 році була 5781 тис. грн. , у 2021 році їх вартість зросла до 6383 тис. грн., у 2022 році склала 11685 тис. грн. У 2022 році первісна вартість основних засобів зросла порівняно з 2020 роком на в 2 рази, порівняно з 2021 роком – на 83,1%.

Протягом 2020-2022 років оновлено основні засоби підприємства. За цей період надійшло основних засобів на суму 8567 тис.грн., вилучено застарілих основних засобів лише на суму 3 тис.грн. За рахунок оновлення основних фондів коефіцієнт зносу у 2020 році становив 0,59, у 2021 році – 0,53, у 2022 році – 0,68, відповідно коефіцієнт придатності за цей період склав відповідно 0,41, 0,47, 0,317.

Одним із найважливіших завдань ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» в сучасних умовах є підвищення ефективності використання основних засобів. Ступінь

вирішення цього завдання оцінюється шляхом дослідження динаміки показників ефективності використання основних фондів (Додаток А8).

Можна зробити висновок, що за 2020-2022 роках чистий дохід підприємства зріс у 2022 році порівняно з 2020 р. на 56605 тис.грн. – 2,1 рази, порівняно з 2021 р. на 39810 тис.грн. або на 57,8% рази, прибуток від операційної діяльності у 2022 році. порівняно до 2020 роком збільшився на 1842 тис. грн. (в 3,4 рази), порівняно з 2021 роком зріс на 617 тис. грн. (на 30,9%). Сприятлива динаміка чистого доходу від реалізації продукції та прибутку від операційної діяльності позитивно вплинуло на показники ефективності використання основних засобів ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» – фондovіддача зросла з 11,7 грн./грн.у 2020 році до 12,03 грн./грн. у 2022 році (на 2,8%), фондovіддача зменшилася з 0,85 грн./грн. у 2020 році 8,3 грн/грн у 2022 році, рентабельність основних фондів зросла з 17,4 % у 2020 році до 28,9% у 2022 році.

Динаміка показників фондovіддачі та рентабельності ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» показана на рисунках 3.5 та 3.6.

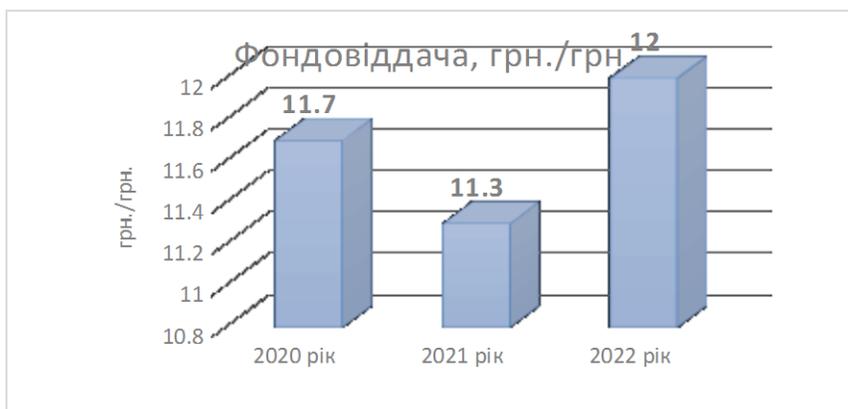

Рисунок 3.5 – Динаміка фондovіддачі ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» за 2020-2022 роки.

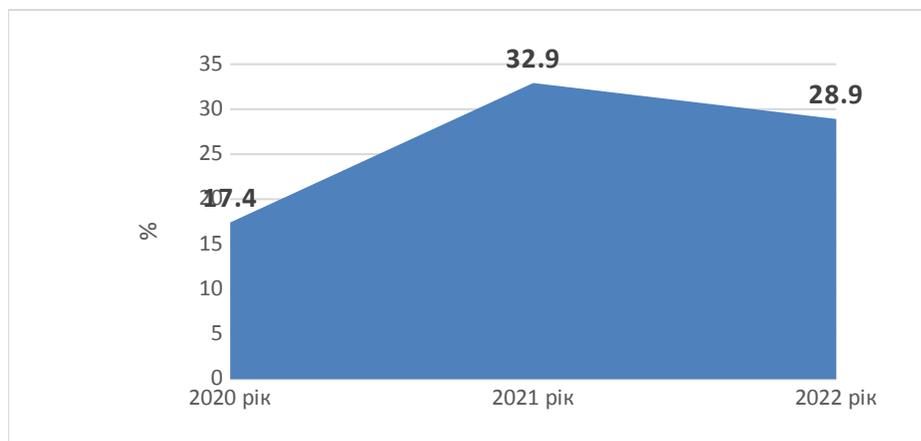

Рисунок 3.6 – Динаміка рентабельності основних засобів
ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» 2020-2022 роки

Наступний етап дослідження ресурсів ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» – аналіз змін у складі, структурі та динаміці оборотних активів підприємства за 2020-2022 роки.

Протягом 2020-2022 років у структурі оборотних активів найбільшу питому вагу займали запаси, дебіторська заборгованість. Динаміка запасів має стійку тенденцію до збільшення – їх вартість у 2022 році порівняно з 2020 роком зросла на 9048 тис. грн. або на в 2,3 рази, порівняно з 2021 роком – на 6227 тис. грн. або в 1,6 рази. У структурі оборотних активів питома вага запасів збільшилась з 72,1% у 2020 році до 75,2% у 2021 році та до 75,9 % у 2022 році.

Дебіторська заборгованість за цей же період виросла відповідно на 1774 тис.грн. або на 74,4% та на 1538 тис.грн. або на 58,7%. У структурі оборотних активів її питома вага зменшилась з 24,1 % у 2020 році, до 19,8 % у 2021 році та до 19,5% у 2022 році. Інші складові оборотних активів (гроші та їх еквіваленти, витрати майбутніх періодів) займали мізерну частку. Структура оборотних активів ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» у 2022 році наведена на рисунку 3.7.

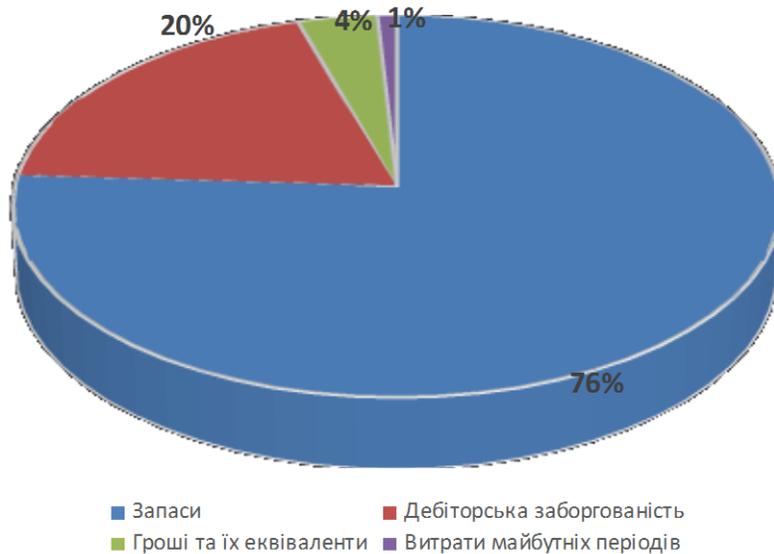

Рисунок 3.7– Структура оборотних активів ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» у 2022 році

Важливою складовою аналізу оборотних активів є розрахунок показників ефективності їх використання, зокрема коефіцієнтів оборотності оборотних активів підприємства .

Аналіз коефіцієнта оборотності оборотних коштів, оборотності грошових коштів та їх еквівалентів, коштів на рахунках, запасів свідчить з однієї сторони про прискорення оборотності оборотних коштів за 2020-2022 роки – коефіцієнт оборотності оборотних коштів збільшився з 5,3 у 2020 році до 6,3 у 2022 році, обіг готівки та її еквівалентів – з 117,9 до 155,9, коштів у розрахунках – з 21,5 у 2020 році до 32,1 у 2022 році, запасів відповідно з 7,6 до 8,3.

У зв'язку з прискоренням оборотності оборотних коштів у підприємства вивільняються оборотні активи у зв'язку зі змінами їх оборотності (рис.3.8).

За період 2020-2022 років рентабельність оборотних активів ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» коливалась від 7,9% у 2020 році до 17,3% у 2021 році та 15,1% у 2022 році (Додаток А9).

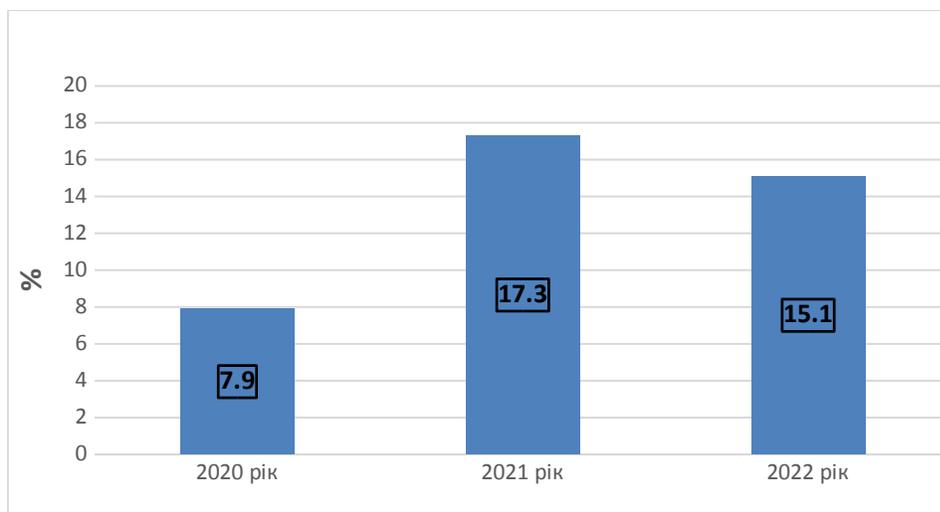

Рисунок 3.8 – Рентабельність оборотних активів
ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» за 2020-2022 роки

Оцінити ефективність і управління оборотними активами ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» можливо проаналізувавши їх динаміку та структуру за 2020-2022 роки, попередньо згрупувавши оборотні активи підприємства.

3.2 Напрями підвищення ефективності використання ресурсів ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ»

Запровадження заходів, спрямованих на підвищення ефективності використання ресурсів, є важливим завданням для ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ».

Це дозволить забезпечити максимально можливий обсяг прибутку і адаптувати підприємство до змін в динамічному ринковому середовищі, покращити його конкурентоспроможність та здатність до розвитку.

Оптимізація використання ресурсів передбачає раціональне використання засобів виробництва, предметів праці та живої праці. Це може включати такі заходи:

1. Фінансовий аналіз: Проведення детального фінансового аналізу діяльності підприємства допоможе виявити можливі області зайвих витрат та непродуктивного використання ресурсів. Оцінка фінансових показників допоможе ідентифікувати можливості зменшення витрат і підвищення прибутковості.

2. Технологічні удосконалення: Впровадження нових технологій, автоматизація процесів та модернізація обладнання можуть покращити продуктивність та ефективність використання ресурсів. Це може включати використання енергоефективних технологій, оптимізацію ланцюга постачання та виробничих процесів.

3. Планування та контроль: Ретельне планування використання ресурсів та постійний контроль над їх ефективністю допоможуть уникнути зайвих витрат і максимально використовувати наявні ресурси. Використання систем управління, які дозволяють відстежувати і оптимізувати використання ресурсів, може бути корисним.

4. Підвищення кваліфікації персоналу: Інвестиції в навчання та розвиток працівників можуть покращити їх продуктивність та використання ресурсів. Працівники, які мають необхідні знання та навички, здатні більш ефективно використовувати ресурси та вносити внутрішні поліпшення.

5. Інновації та дослідження: Інноваційні рішення та дослідження можуть привести до нових способів використання ресурсів і покращення ефективності. Впровадження нових продуктів, процесів або підходів може забезпечити ефективніше використання ресурсів.

Загалом, впровадження заходів з підвищення ефективності використання ресурсів допоможе ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» досягти більш стабільного фінансового стану, підвищити продуктивність та ефективність використання ресурсів підприємства.

В попередніх підрозділах було проведено факторний аналіз показників продуктивності праці, фондівіддачі та показників ефективності використання оборотних активів ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» за 2020-2022 рр. Результати даного діагностування стануть основою для розробки програми підвищення ефективності використання ресурсів підприємства. Невикористані можливості щодо зростання середньорічної продуктивності праці, фондівіддачі, зниження оборотності оборотних засобів ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» за 2020-2022 рр. представлено рис. 3.9.– 3.11.

Невикористані можливості щодо підвищення продуктивності праці одного робітника		
Можливості	Сума впливу, тис.грн./особу	Питома вага, %
Можливість збільшення продуктивності праці одного робітника за рахунок збільшення обсягу виробленої продукції	28,71	7,28
Можливість збільшення продуктивності праці одного робітника за рахунок зменшення середньоспискової чисельності працівників	286,08	72,52
Можливість збільшення продуктивності праці одного робітника за рахунок зменшення середньоспискової чисельності робітників	79,67	20,20
Усього	394,47	100

Рисунок 3.9 – Невикористані можливості щодо підвищення ефективності використання продуктивності праці на ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» за 2019-2021 рр.

Невикористані можливості щодо підвищення фондівдачі		
Можливості	Сума впливу, грн./грн.	Питома вага, %
Можливість збільшення фондівдачі за рахунок збільшення обсягу виробленої продукції	0,39	44,32
Можливість збільшення фондівдачі за рахунок збільшення середньорічної вартості основних засобів	0,05	5,68
Можливість збільшення фондівдачі за рахунок збільшення середньорічної продуктивності праці	0,39	44,32
Можливість збільшення фондівдачі за рахунок збільшення фондоозброєності праці одного робітника	0,05	5,68
Усього:	1,88	100

Рисунок 3.10 – Невикористані можливості щодо підвищення ефективності використання основних засобів на ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» за 2019-2021 рр.

Невикористані можливості щодо підвищення оборотних засобів		
Можливості	Сума впливу, дні	Питома вага, %
Можливість зменшення оборотності оборотних активів за рахунок зменшення грошових коштів	6	37,50
Можливість зменшення оборотності оборотних активів за рахунок зменшення коштів у розрахунках	4	25,00
Можливість зменшення оборотності оборотних активів за рахунок зменшення запасів	6	37,50
Усього:	16	100

Рисунок 3.11 – Невикористані можливості щодо підвищення ефективності використання оборотних засобів на ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» за 2019-2021 рр.

Так, з аналізу можна зробити наступні висновки:

1. Збільшення продуктивності праці: Товариство має можливість збільшити продуктивність праці шляхом зростання обсягу виробленої продукції та оптимізації структури персоналу. Це може включати покращення навичок працівників, використання більш ефективних технологій та процесів, а також раціоналізацію робочого часу.

2. Збільшення фондівіддачі: Товариство може збільшити фондівіддачу шляхом зростання обсягу виробленої продукції, продуктивності праці одного робітника та фондоозброєності праці. Це означає, що підприємство може досягти більшого виходу продукції на одиницю вкладених ресурсів, що сприятиме покращенню ефективності використання ресурсів.

3. Зниження оборотності оборотних активів: Підприємство має можливість знизити оборотність оборотних активів шляхом зменшення суми грошових засобів, коштів у розрахунках та запасів. Це може бути досягнуто шляхом оптимізації управління запасами, поліпшення управління грошовими потоками та оптимізації розрахунків з постачальниками.

Раціоналізація передового досвіду передбачає аналіз і впровадження передових методів, технологій та підходів, які дозволяють покращити продуктивність праці. Це може включати використання автоматизованих систем, оптимізацію робочих процесів, впровадження новітньої техніки та обладнання. Раціоналізація передового досвіду сприяє підвищенню ефективності використання ресурсів шляхом зменшення зайвих витрат та оптимізації робочих процесів.

Покращення показників продуктивності праці також є важливим напрямом для збільшення ефективності використання трудових ресурсів. Це можна досягти шляхом вдосконалення методів організації праці, вдосконалення

навичок працівників, навчання і підвищення кваліфікації персоналу, а також використання мотиваційних і стимулюючих заходів.

Підвищення кваліфікації робітників є ще одним важливим аспектом для підвищення ефективності використання трудових ресурсів. Через навчання і професійне розвиток працівників підприємство може підвищити їхню ефективність, знання та навички, що сприятиме покращенню продуктивності праці і забезпечить оптимальне використання ресурсів.

Матеріальне та моральне стимулювання праці також впливають на ефективність використання трудових ресурсів. Через введення системи мотивації, що передбачає винагороди та поощрення за досягнення високих результатів, підприємство може стимулювати працівників до більш продуктивної праці і забезпечити більш ефективне використання ресурсів.

Загалом, підвищення ефективності використання трудових ресурсів є важливим завданням для підприємства, оскільки це дозволяє досягти більшої продуктивності, знизити витрати і покращити фінансові показники. Запровадження раціональних методів організації праці, вдосконалення навичок працівників і створення стимулюючої середовища сприятимуть підвищенню ефективності використання ресурсів і сприятимуть розвитку підприємства.

Підвищення кваліфікації робітників на ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» проводиться постійно. Але, на нашу думку, необхідно посилити роботу в даному напрямку. Постійно залучати працівників до проходження курсів підвищення кваліфікації, для більш ефективного використання робочого часу проходити курси за суміжними професіями. При введенні в роботу нової технологічної лінії проводити перекваліфікацію працівників та розглядати питання раціональної кількості персоналу на нову лінію виробництва.

ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» може зосередитися на таких шляхах підвищення ефективності використання оборотних коштів:

1. Зменшення часу обігу коштів: Підприємство може спрямувати зусилля на скорочення часу між оплатою поставникам та отриманням грошей від покупців. Це може бути досягнуто шляхом покращення системи управління грошовим потоком, оптимізації процесів взаєморозрахунків з партнерами та впровадження більш швидких методів оплати.

2. Ефективне управління запасами: При раціональному управлінні запасами підприємство може забезпечити оптимальний рівень запасів, уникнути надмірного нагромадження товарів на складах і знизити ризик їхнього застою або знецінення. Це може бути досягнуто шляхом використання методів прогнозування попиту, встановлення точок перезамовлення, впровадження системи "Just-in-time" тощо.

3. Підвищення ефективності виробничих процесів: Оптимізація виробничих процесів дозволяє зменшити зайві витрати, скоротити час циклу виробництва та збільшити обсяг виробленої продукції. Це може бути досягнуто шляхом впровадження нових технологій, автоматизації процесів, підвищення якості продукції та оптимізації робочих місць.

4. Управління кредиторською та дебіторською заборгованістю: Ефективне управління заборгованістю від покупців та до постачальників може знизити фінансові витрати та покращити ліквідність підприємства. Підприємство може застосовувати стратегії збільшення швидкості стягнення коштів від клієнтів та одночасно відкладення платежів до постачальників.

5. Ефективне управління грошовими потоками: Підприємство може розробити планування грошових потоків, що дозволить контролювати витрати, попереджати можливі дефіцити коштів і забезпечити стабільність фінансових показників.

Застосування досконалого матеріального та морального стимулювання праці також є ефективним інструментом для підвищення ефективності

використання трудових ресурсів. Це може включати систему преміювання, винагороди за досягнення поставлених цілей, можливості професійного розвитку та кар'єрного зростання. Збудження мотивації працівників може позитивно вплинути на їхню продуктивність та залучення досягненням цілей підприємства.

Враховуючи ці фактори та застосовуючи відповідні стратегії, ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» може досягти покращення ефективності використання трудових ресурсів та управління оборотними коштами, що сприятиме загальному розвитку підприємства.

Ефективне використання основних засобів та виробничих потужностей є важливим для товариства, оскільки це впливає на результативність його виробничої діяльності. Нижче наведено деякі шляхи поліпшення ефективності використання основних засобів та виробничих потужностей:

1. Планування виробничого процесу: Ретельне планування виробничого процесу, включаючи оптимальне розташування обладнання, раціональне розподілення робочого часу та оптимізацію послідовності операцій, може допомогти знизити час простою обладнання та покращити загальну продуктивність.

2. Підтримка технічного стану обладнання: Регулярний технічний огляд та обслуговування обладнання дозволять запобігти виникненню аварій та зберегти його ефективність. Розробка графіка профілактичних ремонтів та заміन зношених деталей також може покращити тривалість роботи обладнання.

3. Модернізація та автоматизація: Впровадження сучасних технологій та систем автоматизації може збільшити продуктивність та ефективність використання обладнання. Наприклад, встановлення автоматизованих ліній виробництва або використання робототехніки можуть зменшити час виконання операцій та збільшити точність.

4. Навчання та розвиток персоналу: Забезпечення навчання та професійного розвитку працівників сприяє покращенню їхніх навичок та знань у використанні обладнання. Кваліфіковані працівники здатні ефективно працювати з обладнанням, уникати помилок та мінімізувати час простою.

5. Використання планувальних та контрольних систем: Застосування планувальних та контрольних систем дозволяє відстежувати виконання плану, контролювати продуктивність обладнання, виявляти проблемні ділянки та шукати шляхи їх вирішення.

6. Управління запасами: Раціональне управління запасами сировини, матеріалів та комплектуючих деталей може забезпечити безперебійну роботу виробничого процесу та уникнення затримок через відсутність необхідних матеріалів.

Застосування цих заходів сприятиме поліпшенню ефективності використання основних засобів та виробничих потужностей підприємства, що в свою чергу позитивно впливатиме на підвищення виробництва, зниження собівартості та збільшення рентабельності виробництва.

Таким чином, ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» можна запропонувати два можливих варіанта підвищення ефективності використання основних фондів, таких як: інтенсивні та екстенсивні [52].

1. Екстенсивне підвищення ефективності використання основних фондів:

- Збільшення часу роботи основних виробничих фондів, що може бути досягнуто шляхом підвищення змінності роботи устаткування та зростання обсягів виробництва продукції.

- Оптимальна структура складових засобів праці, де певна вага приділяється новому прогресивному устаткуванню.

- Удосконалення організації виробничої інфраструктури, включаючи технічне обслуговування основних підрозділів та перерозподіл працівників.

У зв'язку з цим на підприємствах необхідно забезпечувати оптимальну структуру складових засобів праці, досягнення пропорцій між робочою силою і відповідними видами машин і устаткування, тобто повинна зростати питома вага прогресивного нового устаткування, удосконалюватись організація функціонування виробничої інфраструктури, що сприятиме поліпшенню технічного обслуговування основних підрозділів товариства, перерозподілу працюючих в його межах, вивільненню робітників в допоміжних виробництвах і залучення їх після відповідної підготовки до роботи в основних цехах, щоб підвищити змінність наявного у них устаткування.

2. Інтенсивне підвищення ефективності використання основних фондів: автоматизація виробництва, що передбачає використання сучасних технологій та систем автоматизації для збільшення продуктивності та ефективності використання обладнання; технічне переозброєння та модернізація підприємства для поліпшення роботи існуючого устаткування та машин; удосконалення технологічних процесів для скорочення тривалості операційного циклу виробництва.

Обидва підходи мають свої переваги. Екстенсивне підвищення ефективності полягає у збільшенні фізичних обсягів виробництва, тоді як інтенсивне підвищення ефективності спрямоване на збільшення продуктивності та використання вже наявного обладнання. Зазвичай оптимальним рішенням є комбінація обох підходів, залежно від конкретної ситуації та потреб підприємства.

Ураховуючи це, важливою задачею для ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» буде забезпечення оптимального співвідношення між кількістю обладнання, його завантаженням та обсягом замовлень. Такий підхід допоможе підвищити ефективність використання основних засобів та досягти високої фондовіддачі.

Необхідно провести аналіз, обговорити можливі варіанти з керівництвом та фахівцями підприємства для визначення найбільш ефективного шляху підвищення використання основних фондів ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ».

3.3 Розроблення заходів оптимального використання ресурсів ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ»

Становлення ринково орієнтованої системи господарювання та розвиток досконалих конкурентних відносин між її суб'єктами в Україні вимагають впровадження одночасно керівного і керованого організаційно-економічного механізму, здатного забезпечити стабільне ефективне високоприбуткове функціонування найважливіших структурних одиниць – промислових підприємств – та мобільно інтенсифікувати відтворювальні процеси як на локальному, так і на глобальному рівнях. У сучасних посткризових умовах розвитку світової економіки питання щодо ефективного використання матеріальних ресурсів підприємства набувають ще більшої актуальності, оскільки їх вирішення прямо впливає на обсяги виробництва й реалізації продукції, доходи та витрати, фінансовий стан підприємства, що в цілому визначає його конкурентні позиції на ринку. Отже, на практиці важливо знайти дійові напрямки підвищення ефективності функціонування дослідного товариства та сформуванню програму зниження матеріальних ресурсів в системі зниження ресурсомісткості (рис.3.12). Для розв'язання цього завдання певного значення набуває класифікація чинників його зростання. Взагалі всі чинники підвищення ефективності функціонування підприємств зводяться до трьох напрямків:

- 1) управління витратами і ресурсами;
- 2) напрямки розвитку і удосконалення виробництва та іншої діяльності;
- 3) напрямки удосконалення системи управління підприємством та всіма

видами його діяльності.

До першої групи мобілізації чинників можна віднести такі заходи щодо підвищення поточної виробничої діяльності товариства: зростання продуктивності праці, зменшення зарплатоємності виготовлення продукції (тобто економія витрат живої праці); зниження загальної ресурсомісткості виробництва (зменшення енергоємності, фондомісткості, матеріаломісткості тощо). Все спонукає товариство до раціонального використання природно-сировинних ресурсів. Активна мобілізація вказаних факторів передбачає здійснення заходів, як: прискорення впровадження результатів науково-технічного та організаційного прогресу в практику діяльності підприємства; удосконалення організаційної та виробничої систем управління, форм і методів організації діяльності для забезпечення їх вимогам сучасності. Всі визначені напрямки власне представляють другий напрям мобілізації факторів підвищення ефективності господарювання підприємства.

Але найважливішою значення набувають чинники, визначені третьою групою, оскільки їх мобілізація передбачає визначення місця реалізації в системі управління діяльністю. Тут доцільно розглядати внутрішні та зовнішні відносно до підприємства фактори. Адже факторами внутрішнього середовища можливо оперувати на рівні підприємства, а от зовнішніми факторами середовища неможливо, оскільки вони потребують зазвичай суттєвих структурних зрушень, розгалуження інфраструктури підприємства, залучення інституціональних механізмів для забезпечення належних передумов функціонування підприємства, і взагалі – удосконалення та розробки дієвих державних економічних та соціальних програм розвитку суспільства.

Отже, для того щоб зменшити ресурсомісткість продукції потрібно покращити показник фондівіддачі, зменшити час відпрацьованого одним працівником, збільшити затрати робочого часу, покращити виробіток одного

працівника. Впровадження програми заходів, яка запропонована у третьому розділі призведе до зниження показників ресурсомісткості, що позитивно відобразиться на ефективності діяльності підприємства.

Рисунок 3.12 – Програма зниження ресурсомісткості ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ»

Класифікація факторів впливу на формування системи ефективного використання ресурсів на рівні сільськогосподарського підприємства є найважливішою умовою для встановлення науково-обґрунтованого рівня ресурсомісткості СГ продукції і планування його зниження (рис.3.13).

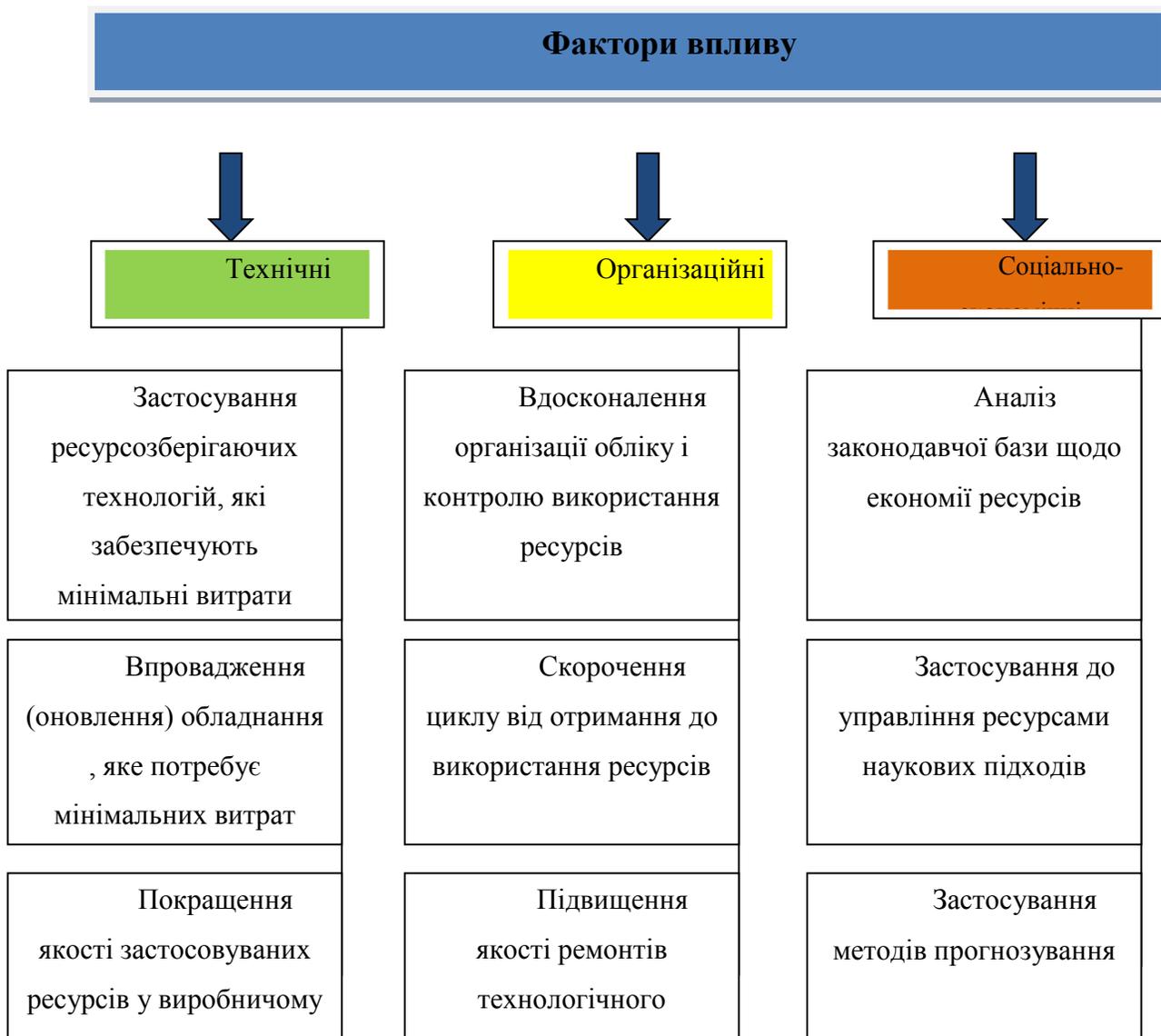

Рисунок 3.13 – Фактори впливу на формування системи ефективного використання ресурсів ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ»

Планування заходів щодо зниження ресурсомісткості продукції ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» повинно з одного боку забезпечити потреби споживачів у сільськогосподарській продукції, а з іншого боку враховувати організаційно-технічні і економічні можливості товариства.

Завдяки комплексу технічних факторів впливу на ефективне використання ресурсів вирішується багато виробничих проблем і робиться крок вперед у питаннях ресурсозбереження. Застосування ресурсозберігаючих технологій, впровадження (оновлення) обладнання, покращення якості застосовуваних ресурсів, вдосконалення технічної бази виробництва, вдосконалення технічних режимів переробки сировини і створення експериментальної бази для моделювання витрат ресурсів – все це ланки одного ланцюга, використання якого дозволить ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» мінімізувати матеріальні витрати ресурсів, а також їх втрати з ціллю отримання максимального прибутку від своєї основної діяльності.

Що стосується організаційних факторів впливу на формування системи ефективного використання ресурсів, то їх важливість важко переоцінити тому, що вони зачіпають майже всі сторони діяльності підприємств. До них відноситься і рівень організації самого виробництва. Важливе значення для ефективного використання ресурсів має вдосконалення організації обліку і контролю використання ресурсів, скорочення циклу від отримання до використання ресурсів, підвищення якості ремонтів технологічного обладнання, вдосконалення організації праці з ціллю економії ресурсів, організація вторинного використання ресурсів та розробка і впровадження організаційно-технічних заходів з економії ресурсів.

Третю групу факторів складають соціально-економічні фактори, які несуть в собі дуже важливу інформацію для формування та впровадження системи ефективного використання ресурсів виробництва. Керівництво товариства і безпосередньо робітники повинні бути зацікавлені у встановленні раціональних норм витрат матеріальних ресурсів на основі вивчення законодавчої бази та застосування наукових підходів до ресурсозбереження. Застосування мір стимулювання і відповідальності за економію ресурсів,

покращення умов праці і відпочинку робітників товариства, проведення соціально-психологічних заходів щодо економії ресурсів – все це буде сприяти особистої відповідальності і зацікавленості працівника в економії виробничих ресурсів і мотивувати його в цій галузі.

Зниження матеріальних ресурсів виробництва продукції ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» є першочерговим завданням, оскільки це один з шляхів зниження витрат і підвищення рівня економічної ефективності від використання ресурсозберігаючих технологій.

Для виконання поставленого завдання була розроблена методика аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів у контексті оцінки її впливу на конкурентоспроможність дослідного товариства (рис.3.14). У цілому запропонований алгоритм аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів включає в себе сім етапів.

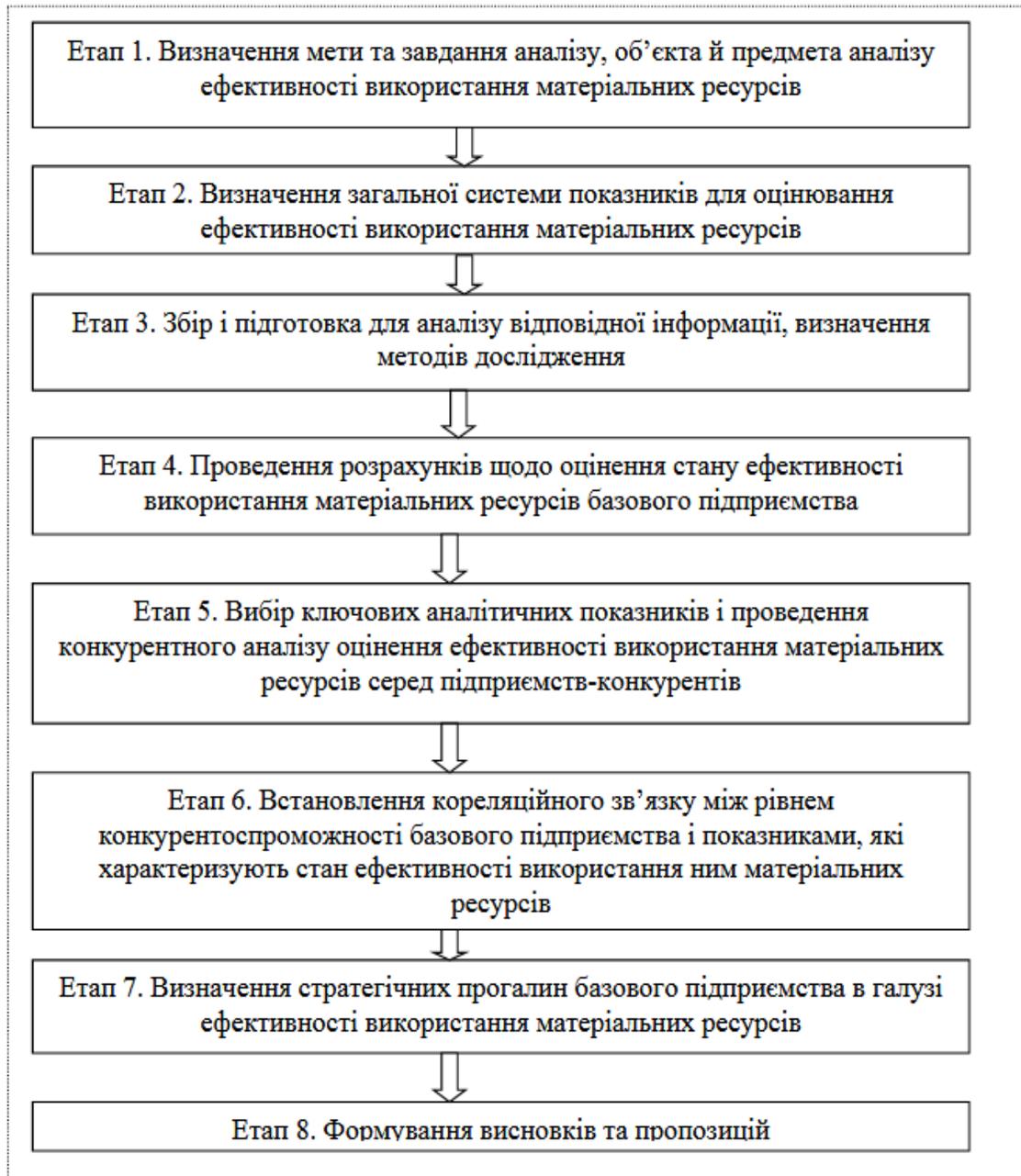

Рисунок 3.14 – Алгоритм аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів щодо її впливу на конкурентоспроможність ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ»

На першому етапі визначаються мета та завдання аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ». Так, метою аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів є одержання найбільш інформативних ключових параметрів, які дадуть об'єктивну й точну оцінку стану використання товариством всієї сукупності матеріальних ресурсів щодо забезпечення його конкурентоспроможності, оцінення ефективності управлінських рішень щодо забезпечення режиму заощадження ресурсів.

Завданнями аналізу є:

- оцінення наявного стану використання матеріальних ресурсів на підприємстві;
- визначення конкурентних позицій товариства за ключовими аналітичними показниками цієї предметної галузі дослідження;
- узагальнення наявних резервів (стратегічних прогалів) з позицій внутрішньої та конкурентної оцінки;
- розробка пропозицій (заходів) щодо їх мобілізації (усунення).

Об'єктом аналізу є сукупні матеріальні ресурси, оцінені в грошовому виразі як матеріальні витрати, а також їх основні (пріоритетні) види.

Предметом аналізу є рівні аналітичних показників, виміряні в динаміці і за основними конкурентами.

На другому етапі дослідження будується загальна система показників, за допомогою яких буде оцінюватися ефективність використання матеріальних ресурсів. Узагальненими показниками ефективності використання матеріальних ресурсів є: матеріаловіддача, матеріаломісткість, коефіцієнт співвідношення темпів зростання обсягу виробництва і матеріальних затрат, питома вага матеріальних затрат у собівартості продукції, коефіцієнт використання матеріалів, прибуток на гривню матеріальних витрат. Оскільки узагальнені показники дають лише загальне уявлення про рівень ефективності використання

матеріальних ресурсів та резерви його підвищення, то для характеристики ефективності витрачання окремих елементів матеріальних ресурсів (основних матеріалів, палива, енергії) застосовують часткові показники: сировиномісткість, мета-ломісткість, паливомісткість тощо. Далі аналіз розширюється на оцінку норм витрачання окремих видів матеріальних ресурсів. Наступний аналіз передбачає вивчення та оцінення матеріаломісткості окремих видів продукції на основі калькуляцій їх собівартості. На зміну рівня матеріальних витрат на окремі вироби (питому матеріаломісткість виробів), як і на зміну рівня загальної матеріаломісткості, впливає низка чинників, які залежать (або не залежать) від діяльності товариства. Усі їх можна поділити на фактори норм, цін і виробничих витрат.

На третьому етапі збирають необхідну інформацію, перевіряється її вірогідність і повнота відповідно до мети аналізу. Джерелами інформації для проведення аналізу матеріальних ресурсів є: оперативні дані відділу матеріально-технічного постачання, інформація складських і транспортних служб, відомості аналітичного бухгалтерського обліку про надходження, витрачання та залишки матеріальних ресурсів; плани матеріально-технічного постачання, нормативно-довідкові дані, які регулюють господарську діяльність тощо. Основними методами аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів є: порівняння відносних і середніх величин, графічний (абсолютних різниць) та кореляційний аналіз, факторний аналіз тощо. Під час аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів важливу роль відіграє відповідне програмне забезпечення, створення й застосування якого спрямоване на зниження трудомісткості аналітичних робіт, оперативну діагностику та своєчасне прийняття управлінських рішень.

На четвертому етапі здійснюється розрахунок показників щодо оцінення стану ефективності використання матеріальних ресурсів товариства за кілька періодів, вивчається їх динаміка, причини та характер змін.

На п'ятому етапі здійснюється вибірка ключових аналітичних показників з тих, що були визначені на другому етапі, за якими проводиться конкурентний аналіз. У процесі конкурентного аналізу виявляються відхилення від середнього значення і від значення лідера ринку.

На шостому етапі встановлюється кореляційний зв'язок між рівнем конкурентоспроможності підприємства та показниками, що характеризують ефективність використання матеріальних ресурсів, визначається сила впливу і та кількісно оцінюється зміна конкурентоспроможності у разі зміни кожного аналітичного показника на одиницю.

На сьомому етапі узагальнюються результати аналізу 4–6 етапів та ідентифікуються стратегічні прогалини товариства в галузі ефективності використання матеріальних ресурсів.

На восьмому етапі здійснюється розробка заходів щодо мобілізації (усунення) виявлених резервів (стратегічних прогалин) для умов перспективного (стратегічного) розвитку товариства.

Основні резерви підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів можна реалізувати за рахунок впровадження прогресивних норм їх витрачання, вдосконалення технології та організації виробництва, скорочення відходів виробництва та раціонального їх використання, ліквідації втрат від браку тощо. Отже, оцінення ефективності використання матеріальних ресурсів підприємства в ринкових умовах господарювання повинна передбачати як розгорнутий аналіз динаміки відповідних узагальнених та часткових показників, визначення впливу факторів на їх зміну, так і конкурентний аналіз, який

доцільно проводити як за методом відхилень від середнього й кращого значення, так і на основі кореляційної залежності рівня конкурентоспроможності від рівня ключових аналітичних показників.

Отже, в третьому розділі дипломної роботи представлено процес формування напрямів ефективного використання матеріальних ресурсів в системі зниження ресурсомісткості виробництва продукції ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ». Зокрема, проведена оцінка матеріаломісткості в складі ресурсомісткості ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» та сформована програма заходів ефективного використання матеріальних ресурсів в системі зниження ресурсомісткості виробництва продукції товариства.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Обмежені ресурси є однією з основних характеристик діяльності будь-якого підприємства. Ефективне управління цими ресурсами дозволяє підприємству використовувати їх належним чином і отримувати конкурентні переваги на ринку.

Ресурсне забезпечення включає не лише матеріальні ресурси, такі як сировина, обладнання та інфраструктура, але й нематеріальні ресурси, такі як знання, технології, фінансові ресурси та людський капітал. Кожне підприємство повинно оцінювати свої ресурсні можливості і зосереджуватися на їх оптимальному використанні.

Забезпечення ефективності використання ресурсів є стратегічно важливим завданням, оскільки воно дозволяє підприємству досягти конкурентних переваг, знизити витрати, підвищити якість продукції або послуг, збільшити прибуток та зберегти ресурси. Для цього необхідно використовувати ресурси ефективно, мінімізувати втрати, впроваджувати інновації та удосконалювати процеси виробництва.

Управління товарними ресурсами має бути систематичним і враховувати стратегічні та тактичні аспекти планування, контролю, оцінки та оптимізації використання ресурсів. Це дозволяє підприємству досягати стійкої конкурентоспроможності і позиціонувати себе на ринку.

У результаті виконання даної кваліфікаційної роботи бакалавра була досягнута її мета – розроблення програми підвищення ефективності використання товарних ресурсів ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ».

Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку літературних джерел та додатків.

У першому розділі кваліфікаційної роботи:

- визначено сутність, основні теоретичні положення, стан наукових досліджень та проаналізовано існуючі проблеми аспектів ефективності використання товарних ресурсів підприємства;
- досліджено фактори та критерії, що впливають на ефективність ресурсів підприємства;
- розглянуто методичні підходи до оцінки ефективності використання товарних ресурсів підприємства.

Наші дослідження підтвердили важливість ефективного використання ресурсів у виробничому процесі підприємства для успішної підприємницької діяльності. Оцінка і аналіз наявних виробничих ресурсів є першим кроком у процесі вибору оптимальної комбінації матеріальних, трудових і фінансових товарних ресурсів, що дозволяє мінімізувати витрати.

Ефективність використання виробничих ресурсів має важливе значення не лише у плануванні виробництва, але й у загальній підприємницькій діяльності. Це допомагає досягти оптимальних результатів у виробництві, забезпечує оптимальне використання ресурсів, а також сприяє зниженню витрат і збільшенню прибутку.

Оцінка ефективності використання ресурсів може включати такі аспекти, як оцінка продуктивності робочої сили, ефективність використання обладнання та матеріалів, аналіз фінансових показників тощо. Ці дані допомагають планувати виробництво, виявляти можливість зниження витрат і покращення якості продукції або надання послуг.

У другому розділі кваліфікаційної роботи було проведено аналіз організаційно-економічних аспектів діяльності ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» та дослідження проблем і перспектив розвитку металопрокату в Україні.

У ході виконання роботи було визначено основні напрями підвищення використання ресурсів, застосування яких на практиці дасть змогу збільшити

обсяг випуску товарної продукції, підвищити показники ефективності використання ресурсів, а також збільшити прибуток від реалізації, а отже, і рентабельність підприємства.

Розроблена програма для підвищення ефективності використання ресурсів підприємства ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» містить кілька ключових заходів, спрямованих на поліпшення виробничої діяльності та досягнення стратегічних цілей підприємства.

1. Оновлення технічного парку устаткування.
2. Підвищення кваліфікації персоналу.
3. Розширення клієнтської бази та ринків збуту.
4. Вдосконалення системи управління виробництвом.
5. Формування іміджу підприємства на європейському ринку.

Впровадження цієї програми дозволить ТОВ «ТАВААГРОІНВЕСТ» покращити використання ресурсів, підвищити продуктивність, знизити витрати та зайняти більш сильну позицію на ринку.

